

APRILIS 24. XVII. SZ.

SZENT LÁSZLÓ ÉS KORA.

DRAMAI TÖRTÉNETRAJZ 5 FELVONÁSBAN.

IRTA

CZAKÓ ZSIGMOND.

(Folytatás.)

2-dik Jelenet: Gyula. Dezső. Jolán.

[mind hárman talpig pánczélosan. Jolán és Gyula vezetik Dezsőt, ki a Gyula vállára támaszkodva, aléltan lép.]

Dezső: Megállj atyám, nem léphetek tovább!

Gyula: A fák között rejtve leszünk talán.

(leereszti egy gyepdombra.)

Jolán: (szorongva.) Az Istenért! szavad eláll Dezső —
Nehéz sebed. —

Dezső: Már nem fájhat soká!

Enyhül. — Atyám oldozd le sisakomat
És vértemet.

(Gyula és Jolán hirtelen leoldják.)

Dezső: Igy — most könnyebb vagyok.

Atyám — Jolán! él még László király?

Gyula: Igen Dezső — csupán a ló rogyott
Alatta le egy kun lándzsájától

Midőn te a fejére szánt csapást
Felette felfogád. —

Dezső: Sulyos vala —
Szűmig hatott — mindegy! — László király él
Könnyen halok. —

Jolán: (ápolja.) Az Istenért Dezső!
Dezső: Atyám — Jolán — mindig szerettelek!
O add kezéd — sebemre tedd — a vér
Szivemből jő, melly éretted dobogott.
Nyujtsd ajkidat! (megesókolja.) O ez forró vala.

Gyula: Fijam — o gyermekem!
Dezső: (Jolánhoz.) Oldalamon
Valál a harcban — o hogy válni kell.
Jolán: Segélyt, az ég szerelmeért segélyt!
Dezső: Elszárnyal az öröm, hiszen az élet is

Utat talált oldalamon — hah! e
Nyilas éget — egy kis vizet — atyám
Jolán: (felveszi a Dezső sisakját.)

Tüstént hozok, ápodd addig atyám,
Még van remény, imádkozni fogok
Hogy tartsa meg az ég. (elszalad.)

Dezső: Maradj Jolán!
Meghalni karjaid közt akarok.

3-dik Jelenet: Gyula. Dezső.

Gyula: Meghalni — nem, o nem Dezső fiam!
Az ég igazságos: nem engedi.
Gyógyul sebed, csak egy kis türelem,
Jolán vizet hoz, és enyhülni fogsz.

Dezső: Jól érzem én, hogy itt a véghatár,
Mellynél tovább földön nem futhatok —
Pályám rövid volt, és fény nélküli. —
Hazámért harcolék, ez az egész,
S meghalni a honért — kedves halál. —
Megismert a király?

Gyula: Nem volt idő.
Midőn előtte a sebet kapád,
A melly lovadról földre buktatott
Megmentőjét — ádáz haragra gyúlt.
Egy barna ménnek kun urát levágta,
Gyorsan felült reá, és mint az ég
Letipró menykővét, úgy szórta szét
Irtóztató csapásait dühében:
Csak nézni is nagy borzadás vala,
De a midőn kitisztítá a kört,
Mellyben elestél, én felvettelek —

S mikor kerestetett, már távol valánk.

Hisz mindketten számüzöttek vagyunk!

Dezső: Tartoztam ezzel — László egykor így

Menté meg éltetemet Cserhalomnál:

Csak kölcsön, és im most lerovtam azt. —

Ah jó atyám! fiad többé nem él! (hanyatlik.)

Gyula: Fiam, az égre jó fiam Dezső!

Dezső: (alél.) Nyujtsd jobbodat atyám — a seb nehéz. —

Nincs itt Jolán? (szemével keresi.)

Szerelmem! o megért!

Jolán, vedd ajkamon végbúcsumat,

Jolán — Jolán! — (meghal.)

Gyula: (ráborul.) Maradj fiam, maradj! ne hagyj el.

O kórult apád könnyörg — csak egy sohajt.

Marczangoló nehéz keserveim

Viszhangjából o még csak egy sugárt

A lét világából — a melly fejem

Vezetné a bánatnak utjain!

Ó már nem él — lehunyt napom —

Sírom göröngyeit érzik hajszálaim,

S fonnyasztó nedve kél szemem ürében.

Szívem nem érez már, a vér megállt ér

Pályáján. — Az élet elfáradott

Nyugodni száll békés hamvak közé.

(a Dezső testén busongva elmereng.)

Kipusztult e gazdag nagy tartomány

A szeretetnek viruló honából —

Letépve a reménynek már megért

Kalászhai — meglopva a jövő —

És kirabolva az erénynek egy

Kincstára, melly dús és olly szép vala.

Ez mind enyém vala — fiam vala!

Most egy elégett egyház romjai, az

Egykori nagylét gyász emlékével.

Egy test, miként halál éje hideg. (Közeledő táborig zene és a sereg

László éljenzése, öröm rivalgása.)

Ordítsd, üvöltsd győzelmed énekét,

Harsogd kezed véres diadalát,

Taposd a vért, a leült ezrekét!

Üld a lemészárolt népnek torát;

Szólj az egek nyelvén, s danáidon

Rázd meg a föld messzi határait;

Egy seb van itt, mellynek rém szózatán

Elhal dicsőséged dörgő szava:

Egy seb, mellynek irtóztató úrén

Elrothad üdvözölt napod babérja.

László, nagyságodat gunyolja e seb!
 (A zene közeledik, elmereng, — azután magához térve —
 mintegy megbánva kitörését.)
 Nem, nem o nagy király, nem bántalak,
 Hiszen te a véres áldozatot
 Országod oltárára szenteléd.
 Eltávozom tekintete elől!
 Számüze bár engem végperczemig,
 De látva most megmentőjét Dezsőt
 Holtan, — szavát visszavonná: s hogy ezt
 László király tegye, nem akarom. —
 Jer gyermekem ősid sirjába, már
 Halott vagy és lakhatod e hazát!
 (felemeli s elviszi — a Dezső vértje ott marad.)

4-dik Jelenet: Táborig zene a harcosok örömlármája. Elöl László király.

(talpig pánczélban, kezében nagy iszonyu harczbárd — vállán párduczbor; utána Pető
 és harcosok — az ellenségtől elfoglalt zászlók — diszjelek)

László: (komor tekintettel gondolkozva.)

Negyven ezer élet lett semmivé!
 Dicső teremtés, hol van tárházad,
 Honnan szeded e tenger életet?
 Ezen léleközönt? hogy egy rövid
 Nap illy sokat, ennyit veszthet el. —
 Mennyi remény, o mennyi életüdv,
 Atya, rokon, testvér, baráti szenv —
 Mind semmivé örökre egy napon. —

Pető: Uram király!

László: (nem is figyelve rá.)

És ez mind általam!

Ezen játék véres volt szerfölött!

Pető: Felséges ur!

László: Mi az?

Pető: Parancsodat

Várom! —

László: Fel kell járni a csatatért,

Ápolni a megsebesülteket

És eltemetni a megholtakat!

Pető: Értem uram!

László: Közülünk hány maradt
 A harczmezőn?

Pető: Eddig nem bizonyos:
 Ugy gondolom, mintegy másfél ezer.

László: Dicső nap ez — szomorú nagy nap ez!

A három ismeretlen hős vitéz —
 Kik vad oroszokként harczolának —

Még nem adák jelét kik legyenek ?

P e t ő : Még eddig nem ! rögtön eltűntek ők,
Az ütközet végét sem várva meg.

L á s z l ó : Jutalmamat el nem kerülhetik. —
Az egyik elesett ?

P e t ő : Kerestetém ;
Nincsen a harcmezőn.

L á s z l ó : Nyomozni kell !
A bajnok életem mentője volt ;
S László király még nem maradt adós.

P e t ő : Véghez viszem király !

L á s z l ó : És te Pető
Vedd jobbomat ! (megszoritja kezét.)

Vitézül harcolál. —
Ezen dicsőségnek fele tied. —

P e t ő : (meghajlik.)
Zászlód alatt veszteni nem lehet ! —

L á s z l ó : Nyugodni menjen a fáradt sereg !
Hajnalhasadtakor rendbe szedem !

Vidd meg nekik forró üdvözetem, és
Hogy e nap általok leve dicső. — (int hogy távozzék.)

P e t ő : Uram király felütve sátorod ! (egy sátorra mutat,
melly a szinpad elején a jelenet alatt üttetik fel.)

S szolgálatom kész ha pihenni vágyasz.

L á s z l ó : Távozzatok ! én e helyt foglalom
S magányosan virasztom át az éjt.

P e t ő : (magában.)
Értem — mig a fáradt sereg pihen
László király fölötte örködik. —

Jó éjszakát uram !
L á s z l ó : Jó éjszakát.

(Pető el, utána harcosok — a szin üres.)

5-dik Jelenet : László.

Kell-e számolnom az örök biró
Előtt, e sirba szállt negyvenezer
Lélekről — és valjon felírva-e
Könyvében e napnak gyászalkonya ?
Átviszem-e siron túl koronám
Vagy széke, mint embert itél csupán ?
Honnan szivárog az isteni ész ?
Szent bölcsesség merre van kútfejed ?
Hol rejteked, hogy fölkeressem azt ?
Ha egy egyenmérlegbe vethetném
Be a Solom fejét, és a kimult
Negyvenezert, s emez lón túlnyomó,

Valjon a vad konok szeszélyü sors,
 Ki a hatalm tetőpolczára tolt,
 Kimosdhatik-e e terhes vád alól,
 S hárihat-e rám egy fővény szemet?!
 Számoljon ő — én csak eszköz valék,
 És vérrel irt szerződésém felett
 Esküm e nemzet boldogsága volt —
 Kizárva minden sziv s tekintetet,
 Mi embert emberhez csatol; e nép
 Körén, s e hon határain kívül. —
 S ha csakugyan tévedtem volna tán
 Negyvenezer élet sulynélküli?
 És céltalan lehet-e semmivé
 A népek atyjának szeme előtt?! —
 Én ástam bár a sírt, — ezt a jelen
 Kivánta így. Jövőnek ura nem
 Vagyok, s a mit birám felroghat itt
 Nyugodt szivvel szeme közé vetem.

(a hold e jelenet alatt a távol fák sudarain felkel — s veresre csipkézi a felhőket.
 László utolsó szavait égfelé intézve, meglátja azt és hozzá szól.)

Hunyd be szemed e rémes éjszakán,
 Mellynek tekintete olly szomorú
 Vérkönyvet sírt e tér virányain,
 S harmatában veresre mosdatott.
 Takard el ó búteltjes arcodat
 Vértől ázott képed sebfoltjait. —
 Gyászold meg e napot, miként ez éj
 Melly olly komor sötét szint ölte fel —
 Avagy öleld csókját fuvalmain —
 Köszönts a mély álomba sülyedett
 Ezrek nehéz — már örök álmait;
 Hozzád emelkednek ők, rokonod
 Az égnek szárnyain. — Béke velök!

(Lecsatolja a párduczbőrt, s azon helyre teszi, mellyen Dezső meghalt.)

Örködj felettem, mig kinyugszom itt
 A leborult nap fátadalmait!
 (Charczbárdját és sisakját feje alá teszi s lefekszik.)
 És te komor éj, áraszsz enyhülést
 Behunyt szememre, mig csak szendereg,
 Ringass az álom langyos karjain,
 S mutasd jövő idők nagy képeit! (elszunyad.)

6-dik Jelenet: László. Jolán.

(kis szünet után a Dezső sisakjában vizet hoz.)

Jolán: Késtem talán — a forrás messze volt,
 S eltévedék a sűrű fák között.

Atyám — Dezső! mi ez? nincs semmi nesz! (körülnéz.)

Nincs itt atyám? talán engem keres?

(meglátja Lászlót s Dezsőnek véli.)

Ah itt Dezső — és mélyen szendereg,

Könnyült sebe — nyugodjék csendesen!

Mellette virasztok, s megőrizem,

Hogy még a harmat se bánthassa őt (László mellé ül.)

Keblére hajtom elfáradt fejem,

És egy szelid jövőről álmodom.

(László keblére fejét lehajtván — az felébred)

László: Mi az? ki van itt? (felugrik.)

Jolán: Ah szent irgalom!

László: Megállj —

Kivagy? (karján ragadja.)

Jolán: Nagy Isten — a király! (lerogyik.)

László: Miért háborgatod nyughelyemet?

Hogy ez átkokkal terhelt éjszakán

Egy percnyi enyhülést nem bír szívem?! (felrázza Jolánt)

Szólj — nyisd fel ajkidat, mért illetél?

Jolán: (rebegve) Bocsáss meg o király!

László: Egy női hang!

Ki vagy?

Jolán: (magában.) Hogyan fedezhessem fel azt?

László: Miért jövől, mi volt célod velem?

Jolán: Nem tudtam én, hogy ez felséged itt

Egy mást kerestem — őt vélvén — —

László: E hang

Nem ismeretlen! és ki az, kit itt

Kereshetél? —

Jolán: (ijedtében kirebegi.) A számüzött Gyula

És — (észrejöve.) O nagy Isten elárultam őt! —

László: A számüzött Gyula — és — kimég?

Jolán: O irgalom felséges úr!

László: (megismeri — nagy meglepetéssel.) Jolán!

Te vagy? hangod sokkal mélyebben ült

Szűm fenekén, hogysem feledhetém.

Te illy alakban, illy pánczélosan?

Gyász sejtelem! s azon egy harmadik

Kit itt kerestél — az — Dezső!

Jolán: (térdre hull.) Ó volt!

László: (kis szünet után.)

Ó volt tehát? (szemébe akad a Dezső hátrahagyott

vértje, komor busongással rá mereszti szemeit.)

E vértet ismerem!

Jól megjegyeztem vas szegélyeit! —

O végzetem! —

Jolán: (magában.) Merre távoztak ők?

László: Szólj mit kerestek itt?

Jolán: A harczmezőn

Dezső sebet kapott, s az ősz Gyula

E helyre hozta, hogy enyhítse őt. —

Vizet kívánt, s friss forrásért menék,

Ezen hanton hagyám, a mellyen itt

Téged találtalak felséges ur!

László: Minden világos már — értem halt meg! —

Jolán: Meghalt? kegyelmes ég! meghalt?

László: (nem figyel reá.) Ezen

Helyen, hol a véres nap fáradoalmát

Levetni akarám. —

Jolán: (zokogva) Szivem repedj meg!

László: Mit sirat szemed? nagyságomat? — Dezső

Ellopta, s hogy ne érhessem el őt

Kegyem elől a tulvilágra ment.

Nagyobb volt mint én! Szűnjék meg keserved:

Egykor olly szép vala arcod, ha sírt —

Most rettentő! — Megvetni engemet!

Jolán: O hunyj el életem.

László: Élet — mi az?

Táncolni untalan egy zsinegen,

Melly végre egyszer, ha elfáradánk

Nyakunkra jó; azt mondják végzet ez!

A bölcs bolondok! S mig elpárolog

Azon erő, a melly mozgásra bír,

Neki fuvunk zenét olly hangokon,

Mellyeknek öröm s fájdalom nevők

Az örültek előtt. — Élet — mi az?

Táplálni egy férget, örökvalót,

Melly pillanatról pillanatra ön-

Testén rágódik, s megemészteni

Önnön magát nem tudja nélkülünk.

Mi — mert benne, és ő bennünk vagyunk?!

Miért élt e negyvenezer halott?

Hová lön ennyi élet és szenvedély —

S küzdésöknek valjon mi bére volt?

Kinek e sok végetlen áldozat — az

Enyészet telhetetlen gyomrának-e?

Ha ez a cél, miért csak szenvedünk,

És a siron túl nincsen jutalom.

Ugy vedd el koronám, s nagyságomat, mert

Szabadságom drágább, mint koronám! —

De ez egyet, ezen meghalt Dezsőt

Add vissza őt, mert ezzel tartozol —

És add kezembe üdv lakod egész
 Boldogságát, hogy rátehessem azt,
 A ki előtt nagyságom megpirult!
 Vedd meg aztán a halt negyvenezer
 Vérdíját lelkemen, a földi lét
 Ezer gyötrelmiben — kiszenvedem!

Jolán: Te föld, maradj sötét, mint a halál
 Országá, és ne láss napot soha.
 Örök éjed egy szemfedél legyen
 A halt öröm képén; melly fel nem támadand,
 Számomra már. O nyomoru vagyok.

László: Megvetni engemet! Inkább szívem
 Szagatta volna szét. — (ki kiált.)
 Hej, ki van itt?

7 dik Jelenet: Egy fegyveres ör. Voltak.

Ór: Az ör felséges ur!

László: Nyergelj lovat!

Ór: Nyergelve van uram!

László: Vezesd elő!

Ór: Itt áll uram — csak fel kell ülni reá!

László: Számomra egy pór öltönyt hozz hamar. (ör el.)

Közel van a Gyulák temetkező helye!

Az ősz fiát kétségkívül

Ósei sirboltjába hurcolá.

Megyek s ha már fel nem támaszthatom --

A végső tartozást lefizetem! (el.)

8-dik Jelenet: Jolán.

Ki lesz vigasztalóm? Elveszve már

Minden; mi meggyógyíthatná sebem

Keblemben, mellyet az atyai átok

Vésett. — O te nehéz édes átok

Repezd szívemet el, s hints balzsamot

Örök álomnak balzsamát reá.

Nincs olly fedél, melly adna enyhülést,

Nincsen barát rajtam könyörülő! —

Ki szán meg — o ki öl meg engemet?

9-dik Jelenet: Pető. Jolán.

Pető: Mi az? zaj ébresztett — hol a király —

Jolán: Ah! ez atyám!

Pető: Hova lett a király?

Miért nem felelsz — ki vagy?

Jolán: A fájdalom!

Pető: Mi dolgod itt?

Jolán: (magában.) Merre távoztak ők?

László: Szólj mit kerestek itt?

Jolán: A harczmezőn

Dezső sebet kapott, s az ősz Gyula
E helyre hozta, hogy enyhítse őt. —
Vizet kívánt, s friss forrásért menék,
Ezen hanton hagyám, a mellyen itt
Téged találtalak felséges ur!

László: Minden világos már — értem halt meg! —

Jolán: Meghalt? kegyelmes ég! meghalt?

László: (nem figyel reá.) Ezen
Helyen, hol a véres nap fáradoalmát
Levetni akarám. —

Jolán: (zokogva) Szivem repedj meg!

László: Mit sirat szemed? nagyságomat? — Dezső
Ellopta, s hogy ne érhessem el őt

Kegyem elől a tulvilágra ment.

Nagyobb volt mint én! Szűnjék meg keserved:

Egykor olly szép vala arczod, ha sirt —

Most rettentő! — Megvetni engemet!

Jolán: O hunyj el életem.

László: Élet — mi az?

Táncolni untalan egy zsinegen,

Melly végre egyszer, ha elfáradánk

Nyakunkra jó; azt mondják végzet ez!

A böles bolondok! S mig elpárolog

Azon erő, a melly mozgásra bír,

Neki fuvunk zenét olly hangokon,

Mellyeknek öröm s fájdalom nevők

Az örültek előtt. — Élet — mi az?

Táplálni egy férget, örökvalót,

Melly pillanatról pillanatra ön-

Testén rágódik, s megemészteni

Önnön magát nem tudja nélkülünk.

Mi — mert benne, és ő bennünk vagyunk?!

Miért élt e negyvenezer halott?

Hová lön ennyi élet és szenvedély —

S küzdésöknek valjon mi bére volt?

Kinek e sok végetlen áldozat — az

Enyészet telhetetlen gyomrának-e?

Ha ez a cél, miért csak szenvedünk,

És a siron túl nincsen jutalom.

Ugy vedd el koronám, s nagyságomat, mert

Szabadságom drágább, mint koronám! —

De ez egyet, ezen meghalt Dezsőt

Add vissza őt, mert ezzel tartozol —

És add kezembe üdv lakod egész
 Boldogságát, hogy rátehessem azt,
 A ki előtt nagyságom megpirult!
 Vedd meg aztán a halt negyvenezer
 Vérdíját lelkemen, a földi lét
 Ezer gyötrelmiben — kiszenvedem!

Jolán: Te föld, maradj sötét, mint a halál
 Országá, és ne láss napot soha.
 Örök éjed egy szemfedél legyen
 A halt öröm képén; melly fel nem támadand,
 Számomra már. O nyomoru vagyok.

László: Megvetni engemet! Inkább szívem
 Szaggatta volna szét. — (ki kiált.)
 Hej, ki van itt?

7 dik Jelenet: Egy fegyveres ör. Voltak.

Ór: Az ör felséges ur!

László: Nyergelj lovat!

Ór: Nyergelve van uram!

László: Vezesd elő!

Ór: Itt áll uram — csak fel kell ülni reá!

László: Számomra egy pór öltönyt hozz hamar. (Ör el.)

Közel van a Gyulák temetkező helye!

Az ősz fiát kétségkívül

Ósei sírboltjába hurezolá.

Megyek s ha már fel nem támaszthatom --

A végső tartozást lefizetem! (el.)

8-dik Jelenet: Jolán.

Ki lesz vigasztalóm? Elveszve már

Minden; mi meggyógyíthatná sebem

Keblemben, mellyet az atyai átok

Vésett. — O te nehéz édes átok

Repszd szívemet el, s hints balzsamot

Örök álomnak balzsamát reá.

Nincs olly fedél, melly adna enyhülést,

Nincsen barát rajtam könnyörülő! —

Ki szán meg — o ki öl meg engemet?

9-dik Jelenet: Pető. Jolán.

Pető: Mi az? zaj ébresztett — hol a király —

Jolán: Ah! ez atyám!

Pető: Hova lett a király?

Miért nem felelsz — ki vagy?

Jolán: A fájdalom!

Pető: Mi dolgod itt?

Jolán: Semmi: utam sötét:
A fájdalom nem lát napot soha.
Nehéz terhet emelnek vállaim:
Az atyai átok olyan nehéz.

Pető: Minő szózat!

Jolán: Alattam sír a föld:
Reszket nyomom — mert olly szörnyű vagyok;
Szerettem az erényt, ő elhagyott,
S a gyöttelelem is hozzám esküdött. —
Ketten bolygunk az éj homályiban
Vigasztalan, ő messze elhagyott,
S meghalt nélkülem — ébredj halál.

Pető: Lányom Jolán! te élsz—o gyermekem,
Könyet fakaszt szememből ez öröm.
Már három év tölt, hogy nem láttalak,
Kerestem utaid — haszontalan!
Halottnak véltelek — de ah, mit is
Rebeg nyelvem. — Mellekre jer,
Feledd a multakat, átkom sulyát!
Ezerszer átkozám azon pillantatot
Mellyben bősziült dühöm tévutra vitt.
Most vissza húzom — ah hányszor tevém!
Keblemre jöjj, keblemre gyermekem!

Jolán: Kebledre ősz — oh nincsen élet ott!
Egy helyt vala csak — és mélly sirba szállt —
Egy helyt virult öröm — elhervadott —
Dezsó, —

Pető: Dezsó meghalt!

Jolán: Szörnyű e szó! —
Eredj utána, s hordozd lelkesen
A gyöttelelem nehéz köszirteit.
Egy sirgöröngy sulyosabb, mint e szirt;
Fel nem emelhető — soha — soha!

Pető: Lányom, o gyermekem!

Jolán: Nem voltam az,
Kintől születtem én, és a keserv
Nevelt fel emléjén! O a keserv
Hűséges egy anya — el nem hagyand
Soha. — (a téboly mutatkozó jeleivel megfogja Pető
kezét, azon helyre vezeti, hol Dezsó meghalt.)
E helyet nézd, — nem látsz öreg?
Olly gyöngye volna már aggott szemed?
Nézd mint mosolyg az elkékült ajak:
Szeme sötét, az arcz milly halovány,
Meredt tagok, fagyott keze szivén —
Szivemre tedd, meghül talán fagyán;

Nem sírsz öreg? add neki könyeid,
Ó sirna ám, ha volna könye még.

Pető: Lányom Jolán — o szűnj meg gyermekem!

Jolán: Nézd itt e sirt, mély ez, fenéktelen —

A túlvilágra nyúlik alja le.
Sötét ez út, olly szörnyű végtelen,
Egy elhomályosult nagy korona
Sülyed síró morajjal lassadán
Ez úr fekete gyomrába alá,
És egy nagy szív, melly megöle magát
Egy késsel, minek — nagyság a neve, —
S ide temetkezik. — A felirat
Sírkövén, népe boldogsága lesz,
Ah! László e szív — nem bírja meg
Ezen sír méhe, olly roppant nagy az.

Pető: O térj magadhoz gyermekem!

Jolán: Hallga!

Hallom e szózatot — Dezsó szava,
Koporsójából ő engem köszönt,
Halálmadár szárnyain küldi fel
Az elfagyott ajk márvány csókjait!
Várj, mig az éj elszedi könyeim,
És harmatából sírfüzért növeszt;
Menyasszonyod e nagy oltár előtt —
A hol örök hűséget esküszünk:
Majd szemfödél alatt megjelenik
Fehér lepelben — és ágyába lép
És alszik csöndesen. — (kiált.) Ébredj fel — o
Nyisd fel szemed! Nézd, nézd tekintetét;
Elhagytál hűtlenül — kísérek én. —

Pető: Irgalmas ég! megőrült gyermekem!

Jolán: Nem kell világ — az ég sugárain

Hozzád jutok — ő hiv — szólít — megyek.

Pető: Lányom, Jolán; atyád könyörg —

Jolán: Megyek!

(ellépdél lassan — Pető utána tántorog.)

VÁLTOZÁS.

[Temetőkert, fenekein kápolna, sírkövek. A szinpad elején kétfelől egyik oldalon oszlop, másikon kereszt.]

10-dik Jelenet: Gyula (a kápolnából jő.)

Hat lábnyi tér; benne minden remény;
Egykor befogni mit nem volt elég
E nagy világ, mind azt befogja most

Hat lábnyi tér — fiam!

(kápolnára néz, könybe lábad szemé.)

Többé nem az! (egy sírhanira dül).

A fájdalom ellankasztá eróm,

És nem birtam fel a sírbolt kövét

Emelni, hogy aia téhessem őt!

Örök ágyába nyugvó ősihez.

Segédre várok, míg valaki jő. — (elmélyed.)

11-dik Jelenet: László. Gyula.

László: (pór öltönyben, köpenybe burkoltan.)

Tehát helyen volnék! — Nincs semmi nesz. (körülnéz.)

Ah! itt ez ő — keservben elmerült.

Gyula: Sasfészke, és nagy sziklaváram

Nem ülhetik meghalt urok torát:

Hat lábnyi tér — ott fekszik mindenem!

László: Hallgass szégyen — László király nevét

Titkolja el. Meg kell szólítnom őt!

Gyula: Szünj meg keserv, többet nem bírhatok,

Szemem kiszáradott és elfogyott

Könyüm. — (fölkél — meglátja Lászlót.)

Egy idegen! ez majd talán

Segit. — Ki vagy?

László: Harcból megyek haza;

És a sötétben eltévedtem itt.

Gyula: Akár ki légy fiam — isten hozott! —

Nem tennél-e egy kis szolgálatot —

Egy ősz öreg barátilag ha kér?

László: Miért ne? — És mi volna az öreg?

Gyula: A templomnak hideg kőpadlatán

Egy holt vitéz fekszik: a sírfedélt

Fel nem bírám karom — segélj nekem

Barátom, eltemetni őt.

László: Ah kín!

Előre hát öreg — én kész vagyok!

Gyula: (előre bemegy a templomba.)

László: Temetni, a sirba bocsátni; hát

Mindössze ez, mit egy király tehet?! (el utána).

12-Jelenet: Temetőör dalol.

„Élet! fényed, hatalmasid

A porba hullanak:

Nagyság, remény, vig örömid

Mind sirba szállanak

Ez egy barát, bár megvetéd

Még is el nem hagyott,

Erényed, — a mig tart napod
Ó nem leszen halott.“ (el.)

13-dik Jelenet : László. Gyula.

László: Ah gyötrelem, némitsd el nyelveden
Ezen komor igazság rém szavát.

Az ör: (távolban.)

Ez egy barát, bár megvetéd
Mégis el nem hagyott

Mig élsz, a mig csak tart napod
Ó nem leszen halott.

Gyula: Olly szép a dal! nem hallja gyermekem!

László: Ki volt ez itt? ki olly igazat mesélt?

Gyula: Talán ki e sirokon örködik:

Ismerni kelle fiamat neki,

És még egyet.

László: Kit még?

Gyula: László királyt.

László: Ah!

Gyula: Te ismered talán. Hat lábnyi tér

Lászlónak is elég; egy sírgödör

Elbirja nagyságát.

László: Isten velünk! (menni akar.)

Gyula: Megállj barátom, még meg sem köszöntem

Jóságodat, hogy eltemetted őt! (erszénnyel kínálja.)

Vedd ezt, tovább ugy sem használhatom,

Éhen halok. — Miért vonakodol?

Mért nem veszed? Ha nem csalatkozám

Nehéz sohaj repült el ajkadon,

És a komor hold rezgő sugarán

Cserdulni láttam fénylő könyeid!

László: Barátom volt!

Gyula: Barátod? Ó? Ki vagy?

László: (kitárja köpenyét.)

Fiad, László király!

Gyula: Felséges úr!

László: Én csak fiad vagyok.

Gyula: Egykor valál

Mig nemzeted el nem lopá szived. —

Én hordozám Lászlót a gyermeket,

Én ringatám kis bölcsőjében őt;

Igen atyád voltam egykor; azóta sok

Megváltozott, és te levél atyám

A trón lépcsőzetén: de mostoha.

Igazságos ugyan, de keserű.

Csak népedért dobog kebled, ezért

Hat lábnyi tér — fiam!

(kápolnára néz, könybe lábad szemé.)

Többé nem az! (egy sírhantra dül).

A fájdalom ellankasztá eröm,

És nem birtam fel a sírbolt kövét

Emelni, hogy alá tehessem őt!

Örök ágyába nyugvó ősihez.

Segédre várok, míg valaki jő. — (elmélyed.)

11-dik Jelenet: László. Gyula.

László: (pór öltönyben, köpenybe burkoltan.)

Tehát helyen volnék! — Nincs semmi nesz. (körülnéz.)

Ah! itt ez ő — keservben elmerült.

Gyula: Sasfészkem, és nagy sziklaváram

Nem ülhetik meghalt urok torát:

Hat lábnyi tér — ott fekszik mindenem!

László: Hallgass szégyen — László király nevét

Titkolja el. Meg kell szólítnom őt!

Gyula: Szünj meg keserv, többet nem birhatok,

Szemem kiszáradott és elfogyott

Könyüm. — (fölkél — meglátja Lászlót.)

Egy idegen! ez majd talán

Segit. — Ki vagy?

László: Harezből megyek haza;

És a sötétben eltévedtem itt.

Gyula: Akár ki légy fiam — isten hozott! —

Nem tennél-e egy kis szolgálatot —

Egy ősz öreg barátilag ha kér?

László: Miért ne? — És mi volna az öreg?

Gyula: A templomnak hideg kőpadlatán

Egy holt vitéz fekszik: a sírfedélt

Fel nem bírám karom — segítj nekem

Barátom, eltemetni őt.

László: Ah kín!

Előre hát öreg — én kész vagyok!

Gyula: (előre bemegy a templomba.)

László: Temetni, a sirba bocsátni; hát

Mindössze ez, mit egy király tehet?! (el utána).

12-Jelenet: Temetőőr dalol.

„Élet! fényed, hatalmasid

A porba hullanak:

Nagyság, remény, vig örömid

Mind sirba szállanak

Ez egy barát, bár megvetéd

Még is el nem hagyott,

Erényed, — a mig tart napod
Ó nem leszen halott.“ (el.)

13-dik Jelenet : László. Gyula.

László: Ah gyötrelem, némitsd el nyelveden
Ezen komor igazság rém szavát.

Az ő r: (távolban.)

Ez egy barát, bár megvetéd
Mégis el nem hagyott

Mig élsz, a mig csak tart napod
Ó nem leszen halott.

Gyula: Olly szép a dal! nem hallja gyermekem!
László: Ki volt ez itt? ki olly igazat mesélt?

Gyula: Talán ki e sirokon őrködik:
Ismerni kelle fiamat neki,
És még egyet.

László: Kit még?

Gyula: László királyt.

László: Ah!

Gyula: Te ismered talán. Hat lábnyi tér
Lászlónak is elég; egy sírgödör
Elbirja nagyságát.

László: Isten velünk! (menni akar.)

Gyula: Megállj barátom, még meg sem köszöntem
Jóságodat, hogy eltemetted őt! (erszénnyel kínálja.)
Vedd ezt, tovább ugy sem használhatom,
Éhen halok. — Miért vonakodol?
Mért nem veszed? Ha nem csalatkozám
Nehéz sohaj repült el ajkadon,
És a komor hold rezgő sugarán
Csordulni láttam fénylő könyeid!

László: Barátom volt!

Gyula: Barátod? Ó? Ki vagy?

László: (kitárja köpenyét.)

Fiad, László király!

Gyula: Felséges úr!

László: Én csak fiad vagyok.

Gyula: Egykor valál

Mig nemzeted el nem lopá szived. —
Én hordozám Lászlót a gyermeket,
Én ringatám kis bölcsőjében őt;
Igen atyád voltam egykor; azóta sok
Meváltozott, és te levél atyám
A trón lépcsőzetén: de mostoha.
Igazságos ugyan, de keserű.
Csak népedért dobog kebled, ezért

Minden rokonszenvet feláldozál. —
 Véredből építész emlékoszlopot,
 Mellyen ragyogjon nagyságod örök
 Időkön át, megvetve műveden
 Mindent, mi emberi. — Haladj tovább,
 Szeress népet, és ne embert külön,
 S midőn elérted a czélt, mit szived
 Kivánt, — találj meg boldogságodat
 A halhatatlanság fagyos honán.
 Ki így teszen, csak nagy király lehet, de —
 Nem ember; és így nem lehetsz fiam. —
 Néped szeret, imád, ezt osztom én — de
 Ki hordozám Lászlót a gyermeket,
 László királyt emelni gyöngé már
 Karom, s atyád többé ezentul nem vagyok!
 László: Olly szépek gyermekid — testvérim!
 Kiket neveltem — szinte harcosok.
 Gyula: (könybe lábbad szeme, kis szünet után.)
 Ne tépd el o szivem, keservemet,
 Hagyd meg nekem, ebben enyhült vagyok!
 László: Olly szépek gyermekid, már bajnokok!
 Gyula: (küzd magával, László elébe akar térdelni
 — végre erőt veszén magán.)
 Dezső legszebb vala. Az őt imént olly
 Szépet dalolt — megyek — eltanulom: —
 (eltántorog arra, merre az őt ment.)

14-dik Jelenet: László.

(merően áll — kis szünet — azután szívéhez kap.)
 Okádd ki mérgeid zuzott kebel:
 Megöljed azt mind, mi feléd közelg.
 Ellopni a legszentebb birtokod —
 Néped szerelmét — még egy illy roham
 S koldus lehet királyi nagy szived!
 Mi ez? egy nyilás sértett mellemen,
 A harczmezőn kaptam, s nem érzém,
 Elnyomta egy nagyobb seb — itt belől. (szívére mutat.)
 Nemzetemért örömmel hordozom! (imádkozik.)
 Örökvalóság! ellenem ne küzdj,
 Nagyságomat csak te ne ostromold
 Olly hatalommal, melly nem földi lény.
 Küld rám az ellenek nagy táborát
 Egyiptomnak dühödt orszárait,
 Az oczeánt, a tengerek hadát,
 Leküzdöm azt, mit összes emberi
 Erő megbirhat egy kebelben — én!

Csak olly hatalmat ne áraszsz reám,
 Mellynek hona e föld határain
 Kivüli, melly ellen nincs fegyverem.
 Örökkévaló! ne küld a vakeset
 Zsibbasztó álomitalát, a melly
 Siromba részegit. Most végre már
 Elnyughatom talán. (lefekszik, nyugalomra helyezi magát.)

A z ő r: (kivül.)

Élet, fényed, hatalmasid,
 A porba hullanak,
 Nagyság, remény, vig örömid
 Mind sirba szállanak,
 (László eszmél.)

A z ő r: (tovább.)

Az erény, bár őt megvetéd
 Még is el nem hagyott,
 Mig élsz, a mig csak tart napod
 Ő nem lehet halott.

L á s z l ó: Olly szép e dal.

(Elalszik: a László imádsága és a dal alatt hajnallani kezdett, a jelenés végére a nap fel kél. A kárpit legördül.) (Vége következik.)

MAGYAR NÉPVILÁG.

ÉLETKÉPEK AZ ELMULT JÓ IDŐKBŐL.

IRTA

JÓKAI MÓR.

Kedves atyafiaik.

(Vége.)

A Berkessy háznál ez alatt minden órán nőtt a veszedelem. Gulyásiné lélekzetet sem hagyott venni senkinek, mindenkit kergetett a fiát keresni, s minden megérkezéstől követelél, hogy adja elő, hova tette. Utoljára görcsöket kapott, le kellett fektetni, fődöt melegíteni rá, herbatét itatni vele; egész éjjel jajgatott, majd felvette a házat. A szegény két leány és Tállyainé, kik szüntelen ágya mellett virasztottak és ápolták, korán reggelig be nem hunyhatták a szemeküket miatta. Menyhárt úr az alatt nyugodt lelkiismerettel szunnyadt a mellék szobában, minden órában fel kellett ránkizigálni, hogy ne horkoljon olyan nagyon, mert a beteg újra görcsöket kap.

Végre hajnalhasadtára elszunnyadt a gyötrött patiens, a fáradság és a nyögések elnyomták, Tállyainé is ledült a pamlagra, a mint egyszerre elkezdí a hajdú oda kinn a folyosón porolni a kaputokat rettenetes nagy pufogással.

A két leány hirtelen kifutott lelkendezve.

— Csitt! ne zörögjön most, épen csak most aludtak el.
 — Hisz a vendég urak kapujait tisztogatom, mentegetőzék a hajdú.
 — Nini, valami kiesett az egyiknek a zsebéből; szólt odaugorva Liza, s felkapta a tárczaalakú csomagot, melly az öltönyből kiesett.

— Ahán! monda a hajdu, bizonyosan Sós Kálmán úr zsebéből esett ki.

A csomag táblájára az volt nyomtatva aranybetűkkel: „Napló.”

Ki venné rossz néven egy pár fiatal leánynak, ha egy rájuk nézve nem épen érdektelen fiatal ember naplója kezükbe jut, hogy meg nem állhatják, miként egy kissé lapozgassanak benne. A mi két leányunk is hirtelen félrevette magát egy oszlop mellé suttogva, vihogva s nagy hirtelen végig pörgeték újjaik közt a rejtélyes tárczát. Tele volt az írva mindenféle verssel, olykor egy száraztott virág, vagy egy hajból font nefejejs hullott ki belőle, azt visszatették oda, a honnan kiesett, egy egy verset elolvastak s elfojtott kacajjal mulattak rajta, hisz a vers olly ártatlan dolog; egyszer azonban, a mint egymás kezéből kapkodják a tárczát, Linka véletlenül egy lapra nyit, mellyen első tekintetre valami ismerős verset talált megpillantani; olvassa: hát épen ugyanaz, mellyet tegnap a Regélőben saját magához írva olvasott, azzal a csekély különbséggel, hogy ennek a felirata nem B. Linkához, hanem Cs. Juliához szólt, s a mi ott barnának volt írva, az itt szökének jutott, ott fekete szemek, itt nefejejs szemek; különben minden angyal és tündér ugyanazon a helyen; épen azok a szív-fájdalmak, ugyanaz a meghalni készülés, és ígéret a túlvilágon való találkozásra.

Linka úgy érezte magát, mind a ki elfogad egy köszönetet, s akkor veszi észre, hogy nem neki köszöntek; hirtelen elveté a naplót, s befutott a szobába, azt hívé, hogy száz szem néz arcára s mind látja rajta a szégyenpirulást. Érzé, hogy keményen meglakolt érte, a miért életében először hiú tudott lenni. Hisz azok a szépségek, azok a hízogó mondatok eredetileg nem ő hozzá voltak írva, hanem csak szökéből barnára fordítva. Tökéletesen kiábrándult.

A nap már jól feljött, midőn egyike a lovas hirnököknek, ki Sándort nyomról nyomra kísérve, végre **en ráakadván a házra, hova őt a ló bevitte, azon megnyugtató válaszzal tért vissza, miszerint az úrnak a világon semmi baja sincsen, ellenkezőleg igen jó kezek között van, egy derék szép asszonyság ápolása alatt, ki nem engedi az úrfit addig visszatérni, míg egészen magához nem jön, hanem inkább arra kéreti becses szülőit, hogy látogassák meg őt, s legyenek vendégei addig, míg az úrfi felüdül, mert egy kicsinyt megrázta a ló.

Erre a hirre Zsuzsi néni rögtön magához tért, felkelt, meggyógyult, befogatott, a reggelit sem várta meg, hanem a mint a házigazda megjelent, megköszöné neki iránta való szivességét, s marasztalhatatlan sietséggel felhajszolta a hintóba férjét, s bekötött pofácskájú Petikéjét, s parancsolá a kocsisnak, hogy hajtson lóhalálába **re. A bakon a kocsis mellett ült a hirtozó legény, azon végből, hogy őket az illető helyre vezesse, mert az asszonyság nevét az úton elfelejtette, de reménylő, hogy a házhöz oda tud találni.

Gábor bácsi cordialiter kezét szoritott Menyhárt ural, ki már a kocsiban ülve, elmésen kiálta vissza:

— Aztán azért a processusunk nem condescendál, liquidum est debitum, s ha másként nem megy, brachialiter exequálunk.

Ezt Menyhárt úr igen jó élczének tartotta, s nevetett rajta nagyot, illyenformán értetve alatta szép törvényes virágbeszédben a rég megígért házasságot.

A távozókat az egész háznép kikísérte, ott volt a két lyán és a két fiatal ember is. Linkának láthatólag rossz kedve volt, míg Liza nem bírta rejtteni örömét, hogy Gulyásiékát távozni látta.

— Lina kisasszony olly borultnak látszik, szólt theatrales édességü hangon Kálmán.

Lina feleletet sem bírt adni, félrefordult s elkezdte Károlylyal beszélgetni, s vele a szobába távozték.

Kálmán megdöbbenve fordult Lizához, ki ott maradt.

— Miért olly kedvetlen Linka kisasszony?

Liza nem sokat gondolkozott rajta, hogy mit mondjon? amugy gyermekes tréfából azt találta felelni:

— Hát nem hallja, hogy azon búsul, mert Gulyásiék executióval fenyegetik.

— Kit? az öreg urat? kérde Kálmán megrettenve.

Linkának 12 esztendőre olly éles esze, olly ravasz szemei voltak, mint másnak negyvenre sincs. A mint Kálmán nagy ijedten e szót szalasztá ki ajkain: „kit? az öreg urat?“ az elütikolhatlan megdöbbenés, melly annak arcán mutatkozott, arra a gondolatra hozta, hogy hátha jó lenne Kálmánt ebben a tévedésben megerősíteni. s azzal igen komoly szánakozó arcczal monda Kálmánnak félig sűgva:

— Igen bizony, az öreg Berkessyt. De ne szóljon felöle senkinek.

— Az lehetetlen; szólt Kálmán megzavarodva, hisz őt igen gazdag embernek tartják.

— Hja, sok embert tartanak gazdag embernek, a ki nem az. Monda Liza vállvonítva, s könnyelműen trallázva futott el onnan.

Kálmán összefont karokkal járt alá s fel a folyosón sokáig; nagyon meg volt zavarva. Képzelhette-e, hogy egy tizenkét éves gyermekleány készakarva mesét gondoljon ki az ő rászédésére? Ha e mesét valami érettkorú embertől hallotta volna, inkább kételkedhetett volna benne, de egy gyermek honnan beszélne illyet, ha nem környezőitől hallaná? Ez nagy baj. Az öreg Berkessyt igen gazdagnak tartották, mert mindig igen nagy házat tartott, tisztujításokon első volt a költségvitelben, de hátha épen ez az oka romlásának? Már akkor csak mégis jobb lesz Juliához visszatérni; az ugyan egy kissé kétséges hírben áll, de legalább szép s bár könnyelmű és pazarló, de gazdag. A viszonyt nem lesz nehéz újra kezdeni. Egy megjelenés, egy ügyesen scenirozott fellépés, legvégső esetben egy öngyilkolási comoedia mindent helyrehozand.

Már most csak a ló volna meg, hogy haza lehetne menni. Talán megtesz annyit Berkessy, hogy haza köldi a maga lovain.

Ez ohajtással belépett Gábor úr szobájába, ki ott egyedül pipázgatott Károlylyal. Az öreg ült egy nagy füles karszékben, Károly mellett állt.

Kálmán odalépett elé, s jól kigondolva magában, hogy mit fog mondani, a miből az öreg úr ki is vehesse, nem is: hogy leányát többé nincs szándéka elvenni, egy perczig hallgatva megállt, a kráglját kihúzogatta, a haját előlhátúl felborzalta, s szokása szerint a magasba nézett.

És ime a gonosz lelkek megint eleibe állitanak egy tükröt, s ő megint ellelejtkezik magáról s ezt a szót: „uram“ mind kéz, mind fejmozdulattal egyenesen maga magához intézni.

Abban a pillanatban Gábor úr, észrevevé ezt a furcsa attitüdeot, újra elkezdte azt a tegnapi óriási kaczagást, mellyet ezúttal Kálmán kénytelen volt tökélete-

sen magára venni. Az ember elvörösödött, ajkai remegtek, magán kívül volt a düh miatt.

A legnagyobb kaczagás közepett egyszerre elhallgatott az öreg úr, mintha rögtön elmetszeték volna a nevetését s a legkomolyabb képpel kérdezé:

— Mit kíván uramöcsém!

— Uram! szólt Kálmán, alig birva hangot adni a düh miatt. Én azt véltem, hogy önben mivel emberre fogok találni, ki levetkőzte azt a múlt századi fogalmat, miszerint a költőket nevetséges embereknek találták.

Berkessy komoly nyugalommal felelt:

— Én nem találok a költőket nevetséges embereknek uram, mutatják szobám falai, hol hazai irodalmunk legjobbjainak arcképei függnek, mutatja könyvtáram, melyből semmi becses irodalmi termék nem hiányzik; de nevetségesnek találok azt a fattyú költészetet, mely a gyümölcsös fa derekán innen onnan kihajt, s csak zöldül, de még csak virágokat sem hoz: tisztelem becsülöm azokat a szép lelkeket, a kik komoly tanulmányral, ragyogó lángésszel lépve hivatásuk pályájára, nemzetünknek becsületére, büszkeségére válnak; de hogy minden nádihegedűt acol-hárfának tartanak, azt már nem cselekszem; az igazi költőt, ki gondolatival lelkünket nemesíti, a távolban is tiszteljük, de a kit csak azért neveznek így, mert rimeket farag, kinél a múzsák csak ismerős szobaleányok, kik által könnyű szerrel lehet egy üres szerelmi nyilatkozatot tapasztalatlan leányok kezébe juttatni, ki úton és útfélen iparkodik bennünket viseletével hivataláról tudósítani, a felett legfeljebb mosolyogni tudunk, s ha a természet az én mosolygásomnak kissé erősebb hangot adott, ez nem az én hibám; mert köztünk mondván, kegyedben édes Kálmán öcsém az előbbeni tulajdonságokból vajmi kevés, ez utóbbiakból pedig annál több van. És ezt tőlem öreg embertől nem szükség önnek rossz néven venni.

Kálmán nem talált szavakat az eddig megjelent dictionariumokban, e mondásra megfelelhetni. Mondhatjátok azt valakinek, hogy ezüst kanalat lopott, ez semmiség ahhoz képest, midőn valakinek azt mondják, hogy rossz költő.

— Uram, ha nem tekinteném, hogy ön házában vagyok.

— Az egy cseppet se gátolja önt. Nálam a vendég az úr.

— Illy bántalmat véremmel kell lemosnom. Kiálta Kálmán magánkülönül, azt még sem merte mondani, hogy a „más vérevel.“

— Én nem vagyok borbély. Felelt rá az öreg úr csendes sarcasmussal.

Károly végre közbelépett, megfogva Kálmán karját, s fülébe súgott.

— Pajtás, vedd észre, hogy nagyon nevetséges szerepet játszol, midőn egy öreg ember irányában hetvenkedel.

— Miért nincsen fia, hogy attól követelhetnék elégtételt?

— Légy megnyugodva, ha csak ez kell: én fia vagyok, mert leányát fogom elvenni, s adok elégtételt, a millyet kívánsz; de ne csináljunk zajt a dologból. Te ugyanis haza szeretnél menni, majd én befogatok s ** -en barátainkkal elvégezzük a dolgot.

Gábor úr nem hallá, hogy a két ifjú mit beszél, s nem is tudhatá meg, mert Károly azt állítá, hogy csupán a hazamenetelről volt szó, s minthogy neki úgyis be kell menni ** -re, Kálmánt is magával viszi. Ebben az öreg is megnyugodott s nem sokára Tállyaiék hintáján a két ifjú embert látjuk eltávozni.

Illyenformán a milly egyszerre jött, olly egyszerre el is repült mind a három kérés a háztól s ki tudja: jön-e még vissza közülök vagy egy?

* * *

Gulyásiék ez alatt szépen megérkezének **re, s rátalálva Julia lakására, ott leszállottak. A házi asszonyság kitünő szivességgel fogadá a tisztas családot s odavezeté őket a beteg tartott ifjúhoz, kiben Zsuzsi néni fiára ismerve, nagy zokogásokkal borula nyakába, s csak azután nézte végig, millyen szép selyem hálóköntösbe, himzett papucsokba s aranybojtos sipkába öltöztette a jó fiút a házi asszony kegyes-sége, melly tárgyak még mind első férjéről maradtak.

Zsuzsi néni nem győzte a hálálkodást fiának csodálatos megmentése és gondos ápolása felett, s tiszser is elmondta Julia szemébe: „már aztán ha illyen derék felesége volna a Sándoromnak, akkor csak meg volnék nyugodva a sorsa felől, akkor tudnám, hogy jó kezekre bízom.“ Julia kecsesen tudott mosolyogni e beszédre; majdan végig vezette a derék családot pompás terméin, megmutatta porcelánjait, ezüst serviceit, ékszereit; Zsuzsi néni magán kívül volt csodálkoztában, mindent agyon dicsért, minden fölséges volt neki.

Menyhárt urat ez alatt Nánásy bácsi kapta külön, odavitte magával a pipázó szobába, s egy lélekzet alatt megismertette Julia vagyoni állásával, beszélt tisztartói-ról, kasznárjairól, fényes összeköttetéseiről a vármegye legelőkelőbb családjaival, nem mulasztá el fölemlíteni boldogult férje végrendeletét, mellyben özvegyének szabad rendelkezést enged még újabb férjhez menetele esetére is. Mind ezen dolgokat Nánásy bácsi igen bőbeszédű nyájassággal adta elő, s Menyhárt ur nem szünt meg mind ezeket a legnagyobb figyelemmel hallgatni, alig vette észre, hogy az idő mulik.

Ebéd felett a csodálkozás tetőpontját érte, az ember nem tudta az ételeket magasztalja-e feljebb, vagy a tálakat, mikben fel voltak adva? Csupán Péterke volt magával tisztában, neki csak a mindenféle torták nyerték meg tetszését, mikben módja vala válogatni; a mit el nem birt fogyasztani, azt tömte a zsebjeibe, úgy hogy ebéd után alig tudott lépni tőlük. Julia még a sapkáját is tele rakta marczipánnal és spanyol szelekkel. A kölyök újjongatott és tányérait tört örömeiben.

— No te fiacskám, szólt Zsuzsi néni, ölébe véve a kedves magzatot, hát kit szeretsz jobban, a Linka nénit, vagy a Julesa nénit?

— A Linka nénit nem szeretem, mert nem adott csokoládét, mikor kértem.

— Hát a Julesa nénit jobban szereted ugy-e?

— Ühüm.

Julia mosolygott s gyöngéden megveregeté a fiúeska arcját.

Ez már a hetedik nap volt, s az egész városban el volt terjedve a hír, hogy a szép özvegy ma esküszik. Az atyafiak is kezdtek érkezni, egyik hintó a másikat érte az udvarban, a ház megtelt ünnepien öltözött czifra népekkel, kik közt a családí perpetuomobile, Nánásy bácsi sürgött forgott titkolozó képpel, suttogva itt is amott is. „Hol a menyasszony?“ — „hol a vőlegény?“ kérdezik minden oldalról, s ő ez egyszer kivételképen senkinek sem mondott többet, mint hogy Julia öltözékével van elfoglalva.

Mig a násznép a főteremben összegyülekezett, az alatt Julia Pestről hozott pompás öltözékét felvevé. Valódi tündér alak volt benne, szépsége föltétlen hódola-

sen magára venni. Az ember elvörösödött, ajkai remegtek, magán kívül volt a düh miatt.

A legnagyobb kaczagás közepett egyszerre elhallgatott az öreg úr, mintha rögtön elmetesztek volna a nevetését s a legkomolyabb képpel kérdezé:

— Mit kíván uramöcsém!

— Uram! szólt Kálmán, alig birva hangot adni a düh miatt. Én azt véltem, hogy önben mivel emberre fogok találni, ki levetkőzte azt a múlt századi fogalmat, miszerint a költőket neveltséges embereknek találták.

Berkessy komoly nyugalommal felelt:

— Én nem találok a költőket neveltséges embereknek uram, mutatják szobám falai, hol hazai irodalmunk legjobbjainak arcképei függnek, mutatja könyvtáram, melyből semmi becses irodalmi termék nem hiányzik; de neveltségesnek találok azt a fatyú költészetet, mely a gyümölcsös fa derekán innen onnan kihajt, s csak zöldül, de még csak virágokat sem hoz: tisztelem becsülöm azokat a szép lelkeket, a kik komoly tanulmányral, ragyogó lángésszel lépve hivatásuk pályájára, nemzetünknek becsületére, büszkeségére válnak; de hogy minden nádihegedűt aeol-hárfának tartsak, azt már nem cselekszem; az igazi költőt, ki gondolattal lelkünket nemesíti, a távolban is tiszteljük, de a kit csak azért neveznek így, mert rimeket farag, kinél a múzsák csak ismerős szobaleányok, kik által könnyű szerrel lehet egy üres szerelmi nyilatkozatot tapasztalatlan leányok kezébe juttatni, ki úton és útfélen iparkodik bennünket viseletével hivataláról tudósítani, a felett legfeljebb mosolyogni tudunk, s ha a természet az én mosolygásomnak kissé erősebb hangot adott, ez nem az én hibám; mert köztünk mondva, kegyedben édes Kálmán öcsém az elébbeni tulajdonságokból vajmi kevés, ez utóbbiakból pedig annál több van. És ezt tőlem öreg embertől nem szükség önnek rosz néven venni.

Kálmán nem talált szavakat az eddig megjelent dictionariumokban, e mondásra megfelelni. Mondhatjátok azt valakinek, hogy ezüst kanalat lopott, ez semmiség ahoz képest, midőn valakinek azt mondják, hogy rosz költő.

— Uram, ha nem tekinteném, hogy ön házánál vagyok.

— Az egy cseppet se gátolja önt. Nálam a vendég az úr.

— Illy bántalmat véremmel kell lemosnom. Kiálta Kálmán magánkívül, azt még sem merte mondani, hogy a „más vérével.“

— Én nem vagyok borbély. Felelt rá az öreg úr csendes sarcasmussal.

Károly végre közbelépett, megfogva Kálmán karját, s fülébe súgott.

— Pajtás, vedd észre, hogy nagyon neveltséges szerepet játszol, midőn egy öreg ember irányában hetvenkedel.

— Miért nincsen fia, hogy attól követelhetnék elégtételt?

— Légy megnyugodva, ha csak ez kell: én fia vagyok, mert leányát fogom elvenni, s adok elégtételt, a millyet kívánsz; de ne csináljunk zajt a dologból. Te ugyanis haza szeretnél menni, majd én befogatok s ** -en barátainkkal elvégezzük a dolgot.

Gábor úr nem hallá, hogy a két ifjú mit beszél, s nem is tudhatá meg, mert Károly azt állítá, hogy csupán a hazamenetelről volt szó, s minthogy neki úgysis be kell menni ** -re, Kálmánt is magával viszi. Ebben az öreg is megnyugodott s nem sokára Tállyaiék hintáján a két ifjú embert látjuk eltávozni.

Illyenformán a milly egyszerre jött, olly egyszerre el is repült mind a három kéro a háztól s ki tudja: jön-e még vissza közülök vagy egy?

* * *

Gulyásiék ez alatt szépen megérkezének **re, s rátalálva Julia lakására, ott leszállottak. A házi asszonyság kitünő szivességgel fogadá a tisztos családot s odavezeté őket a betegen tartott ifjúhoz, kiben Zsuzsi néni fiára ismerve, nagy zokogásokkal borula nyakába, s csak azután nézte végig, millyen szép selyem hálóköntösbe, himzett papucsokba s aranybojtos siphába öltöztette a jó fiút a házi asszony kegyesége, melly tárgyak még mind első férjéről maradtak.

Zsuzsi néni nem győzte a hálálkodást fiának csodálatos megmentése és gondos ápolása felett, s tizszer is elmondta Julia szemébe: „már aztán ha illyen derék felesége volna a Sándoromnak, akkor csak meg volnék nyugodva a sorsa felől, akkor tudnám, hogy jó kezekre bízam.“ Julia kecsesen tudott mosolyogni e beszédre; majdan végig vezette a derék családot pompás termein, megmutatta porcelánjait, ezüst serviceit, ékszereit; Zsuzsi néni magán kívül volt csodálkoztaban, mindent agyon dicsért, minden fölséges volt neki.

Menyhárt urat ez alatt Nánásy bácsi kapta külön, odavitte magával a pipázó szobába, s egy lélekzet alatt megismertette Julia vagyoni állásával, beszélt tisztartóiról, kasznárjairól, fényes összeköttetéseiről a vármegye legelőkelőbb családjaival, nem mulasztá el fölemliteni boldogult férje végrendeletét, mellyben özvegyének szabad rendelkezést enged még újabb férjhez menetele esetére is. Mind ezen dolgokat Nánásy bácsi igen bőbeszédű nyájassággal adta elő, s Menyhárt ur nem szünt meg mind ezeket a legnagyobb figyelemmel hallgatni, alig vette észre, hogy az idő mulik.

Ebéd felett a csodálkozás tetőpontját érte, az ember nem tudta az ételeket magasztalja-e feljebb, vagy a tálakat, mikben fel voltak adva? Csupán Péterke volt magával tisztában, neki csak a mindenféle torták nyerték meg tetszését, mikben módja vala válogatni; a mit el nem birt fogyasztani, azt tömte a zsebjeibe, ugy hogy ebéd után alig tudott lépni tőlük. Julia még a sapkáját is tele rakta marezipánnal és spanyol szelekkel. A kölyök újjongatott és tányékat tört örömeben.

— No te fiacskám, szólit Zsuzsi néni, ölébe véve a kedves magzatot, hát kit szeretsz jobban, a Linka nénit, vagy a Julcsa nénit?

— A Linka nénit nem szeretem, mert nem adott csokoládét, mikor kértem.

— Hát a Julcsa nénit jobban szereted ugy-e?

— Ühüm.

Julia mosolygott s gyöngéden megveregeté a fiúcska arczát.

Ez már a hetedik nap volt, s az egész városban el volt terjedve a hír, hogy a szép özvegy ma esküszik. Az atyafiak is kezdtek érkezeni, egyik hintó a másikat érte az udvarban, a ház megtelt ünnepien öltözött czifra népekkel, kik közt a családi perpetuomobile, Nánásy bácsi sürgött forgott titkolozó képpel, suttogva itt is amott is. „Hol a menyasszony?“ — „hol a vőlegény?“ kérdezek minden oldalról, s ő ez egyszer kivételképen senkinek sem mondott többet, mint hogy Julia öltözékével van elfoglalva.

Míg a násznép a főtéremben összegyülekezett, az alatt Julia Pestről hozatott pompás öltözékét felvevé. Valódi tündér alak volt benne, szépsége föltétlen hódola-

tot követelt. Épen az álló tükör előtt rendezé hajéke omlatag koszorúit, midőn nyílik az ajtó, s ki lép be rajta bünbánó arczezal? A mi Kálmánunk.

Julia háttal állva felé, a tükörből meglátta a belépő alakot, s bámuló meglepetését hirtelen elfojtva, a mint visszafordult, nyájas arczezal tekintte rá, s gyöngéd szemrehányással monda neki.

— Gonosz ember. Engemet illy kegyetlen próbára tenni. Ha olly jól nem ismerném önnek lelkét, képes lettem volna ön felől kétségbeesni.

Kálmán egészen felvidulva e nem várt fogadtatáson, sebesen rohant Julia lábaihoz, s magán kívül rebegé.

— Tehát ön nem kételkedett bennem soha?

— Hogy képzelhettem volna, hogy ön engem elhagyjon? jól tudva azt, hogy az egész ismerős világ tudja már, hogy férhez megyek. Igen aljas fogalmainnak kellett volna ön felől lenni, ha azt feltehettem volna, hogy egy nőt, ki önt szereti, illy nemtelenül semmivé tudjon tenni. Én nem hittem azt, bizonyos voltam benne, hogy ez öntől csak egy költői szeszély, melylyel szivem erejét próbára teszi, s hogy az utolsó órában vissza fog jönni hozzám. A mit bizonyít az, hogy meghívásaimat nem mondtam vissza, sőt a kitűzött napra minden előkészületet megtevék; olly bizton olvastam önnek jellemében.

— Igen Julia, bizton olvasál, rebegé Kálmán elragadtatva, ez csak próba volt, mellyet diadalmasan tudtál kiállani, és én százszorta jobban foglak szeretni most.

Julia körülfordult a tükör előtt, esábitó mosolylyal hajlongva Kálmán előtt, s kaczer pillantással kérdezé:

— Szép vagyok-e?

— Óh menyei! sivalkodék a delfi *) s magneticus gyönyörrel borult Julia lábaihoz.

E perczben lépe be Nánássy bácsi, jelentvén, hogy a tisztelendő megérkezett az esküvőre.

Julia néhány csepp ess bouquet tölte zsebkendőjére s kilépett a terembe, násznagya, Nánássy bácsi karjára támaszkodva, ki menuett lépésben iparkodék szép hűgát maga mellett bocsátani.

A vendégek a maguk módja szerint siettek a bájos menyasszonyt üdvözölni, a tisztelendő úr kezeit dörzsölve lépett eléje, s hivatalos mosolygással kérdezé a tisztelt vőlegény nevét.

Julia hódító tekinttel néze végig a körülálló férfiakon; mellyet észrevéve Kálmán, az előtte állók tyúkszemem keresztül sietett magát a szép menyasszonyhoz törni. Mire odaért, már akkora Julia kezébe tartá — Sándor öcsém kezét, s bemutatá őt a papnak.

— Im itt vőlegényem, nemes Gulyási Sándor úr.

Kálmán a falnak tántorodott ijedtében, s úgy elveszté lélekjelenlétét, hogy elébb három széken keresztül bukott, a negyediken ült egy kövér asszonynénem, annak pedig az ölébe ült, onnan is felriadva, egy almáriom ajtón akart kimenni a szobából s midőn végre kijutott az udvarra, a szembejövő pesztonkát asszonynénemnek szólítá s kérte, hogy adjon neki egy pohár vizet, mert fázik.

Nálánál csak egy személy volt még nagyobb zavarban: a vőlegény. A mint Julia

*) A „delfi” masculinuma.

odaállítá a pap elé, csak nézett, mint a sült hal, akár a halálos sentenciát hallotta volna kimondani fejére. Az öregek között már ki volt csinálva régen a dolog, s Sándor öcsémet feleslegesnek tartották előre tudósítani, Julia pedig sokkal biztosabbnak tudá bájai diadalát, minthogy e merényleten kétkedhetett volna.

Sándor oda hagyta magát állítani az eskető asztal elé, mint egy áldozatra szánt bárány, s mikor a pap azt kérdezé tőle: szereted-e ezt a tisztas hölgyet, kinek kezét kezdedben tartod, elfelejtett rá felelni, csak nézett farkasszemet a tisztelendő úrral, míg az apja bele nem kiáltott: „szereted hát! hogy ne szeretnéd, persze hogy szereted!“ Erre Sándor is észére tért s utána mondta szépen az esketés formuláit. Nem tagadhatjuk, hogy egy kicsinyt vaczogtak a fogai.

A többi aztán ment a maga rendén. A rákövetkezett vigalom felszabadítá a kedélyeket szorongásaikból. Közmegnyugtatóra meg kell említenem, hogy Sándor öcsém vacsora után még tánczolt is, és levert a lábáról sok embert és asszonyt.

* * *

Másnap korán reggel három fiatal embert látunk sétálni a városon kívül eső kertek egyikében, kik közül az egyik Károly, a másik két helybeli kortársa, kiket a Kálmánnal összejövetelre tanúknak hívott fel.

A Berkessyvel jelenetért csakugyan komoly elégtételt követelt a megsértett ifjú, s a tanúk elfogadandónak találták Károly ajánlatát.

A délutáni jelenet Julia menyegzőjén még tiszszerezen felfokozá Kálmán verekedési vágyait, benyargalt minden kávéházat, fennhangon hirdeté, hogy holnap vagy a saját vérében, vagy a máséban fog fürödni: hogy nem fog megelégedni azzal, hogy Károly agyába egy golyót bocsásson, hanem annak a másíknak le fogja vagdalni óráját és füleit. Híjába engesztelték, hogy már ha mindezen dolgokat meg akarja is tenni, legalább ne híresztelje ki előre, mert becsukják. Nem bánta ő! vegyék fejét, ha tetszik, de véres boszút fog állani.

. . . . Már mintegy jó félóraúg sétáltak Károly és társai az említett kertben, midőn végre csakugyan érkezik Kálmán két tanúja — egyedül, s boszús arcczal egy levelet adnak át ellenfeleiknek, mellyet Kálmán úr irt, s melly felolvastatván, így hangzott:

„— Úraim. Higgadtabb kedélylyel fontolva meg a dolgot, úgy találtam, miszerint nekem a köznapiaknál magasabb kötelelességek tiltják életemet koczkára tenni. Azon szellem, mellyet a sors reám bizott, nem csupán enyim, hanem hazámé, az egész emberiségé, a mit nekem szem elöl tévesztenem nem szabad. Párbaj csak egyenlő rangúak között lehet egyenlő, s azt nem kell önöknek magyaráznom, hogy a szellemnek is megvan a maga aristocratiája. — Víjjon ki ellenfelem a szellemek álladalmában hasonló állást mint enyim, akkor szívesen összemérem vele fegyveremet. Egyébiránt én e városbó: örökre eltávozom, szellememhez méltóbb kört keresve magamnak. stb. stb.

A tanúk egymás szeme közé néztek, egyik nevetett, másik káromkodott, Károly búcsut vett tőlük s készen álló hintájába ülve, visszahajtatott Berkessy helységébe.

Az úton szembetalálta annak hintáját. Anyja, testvére, az öreg Berkessy és leánya ültek benne, s mind nagy örömríadással voltak, a mint őt meglátták. Valami ismerősük, a ki Kálmán hetvenkedéseit meghallá a kávéházban, siettett őket még az

éjjel tudósítani, s ezek most valamennyien hajtattak nagy lóhalálában ** -re, s végtelenül megörültek, Károlyt épen látva visszatérni, kivált midőn ez arról is megnyugtatótá őket, hogy az egész dolog minden baj nélkül ment végbe.

Könnyebbség okáért aztán Berkessy átült Károly hintájába, s mindnyájan hajtattak vissza az ő lakára.

Útközben előfogta az öreg úr Károlyt, hogy miért akartak vivni? s megtudva annak az okát, nagy szemeket meresztett.

— Hát mi jogod van te nekem én helyettem elégtételt adni?

— A mi joga van a fiúnak az apa helyett. . . .

Berkessy elmosolyodék.

— De te én nekem nem vagy fiam.

— De lehetek az.

— Hm öcsém. Hisz az igaz, hogy te derék jószívű fiú vagy, hanem azt mondják rólad, hogy nagy korhely is vagy.

— Jól mondják. De hát nem mellettem szól-e az is? Ha nem lettem volna korhely, akkor az következne, hogy ezután leszek az.

— Igen, de ki biztosít engem arról, hogy ezután nem fogsz az lenni: minthogy eddig voltál?

— Jól van, bátyám: adjon egy esztendei határidőt: ha egy álló esztendő alatt valamit hallani fog rólam, a mi ellenem szól, akkor be se ereszszen a házába többet; ha pedig esztendeig meg tudom mutatni, hogy a mit kimondtam, azt megtartani erő is van lelkemben elég. . . .

— Akor meg ki sem eresztelek a házamból többet. — Egészíté ki az öreg úr a mondatot.

* * *

Egy év múlva újra látjuk ismerősinket.

Károly megtartá fogadását; vas következetességgel vivé ki, a mit megígért, eljárt ugyan a falusi dinomdánomokba, de soha az idő alatt még csak egy barátságos pohár bort sem leheté rádisputálni, ott ült valamennyi részeg ember között egyedül józanon, s még csak egy társas játékban sem leheté rávenni, hogy kártyát vegyen a kezébe. E helyett gazdaságát hozá rendbe, és nyelveket tanult. Egy év alatt, mint a legrendesebb, legmiveltebb fiú lón kihirdetve a környékben. Mondanom sem kell, hogy most is az.

Linát nőül vette, és a leghivebben szereti; hét tél, hét nyár meg nem zavarta családi boldogságukat. E boldogság leghivebben szokott felírva lenni a nő arcán, s Lina arcát az évek haladása szépíti.

Sándor öcsém is boldog; elég szép feleséggel, elég sok pénzzel, s elég nagy együgyűséggel bir, hogy boldogsága tökéletes legyen. Zsuzsi néni minden évben meglátogatja őket, s viseli a menyének divatból kiment selyem ruháit.

Ábrahám ur is boldog: elvette Boriskát; legalább most nem kell neki bért fizetni.

Kassay Lőrincz bácsi is boldog. Az atyafiak, a látogatók soha sem fogynak ki házából, leányának minden újjára jut egy kéréje, s köztük nem utolsó helyet foglal el a már jól felnőtt Péterke, — a mi tudniillik a fejek nagyságát illeti.

Csak Kálmán boldogtalan most is. A nagyreményű szellemből az idő jártával

meghasonlott kedély, félreismert lángész leve. Valahányszor rossz verseket olvastok, gondoljatok reá és legyetek iránta szájalommal.

MŰBIRÁLATI ROVAT.

Drámai személyzetünk — daczára annak, hogy Ira Aldridge itt mulatása alatt két új rendezéssel adott mű betanulásával volt elfoglalva, ugymint a Velencei Kalmárral és III. Richarddal — e kis szünidőt arra igyekezett fölhasználni, hogy a közönségnek a dráma iránt tanusított érdekét, a művész vendég eltávoztása után, új és változatos játéksorozattal továbbra is fentarhassa. Megkettőztetve buzgalmukat, ez idő alatt „Sullivan“, „Argil és tündér Ilona“ és Corneille „Cid“jére készültek el, mellyek egymás után, alig pár napi időközzel kerültek színpadra, ezen kívül még „Dandin György“ is kiosztaték, s még e hét folytában ez is adatni fog. A ki tudja, hogy csaknem mind a kilencz műzsának szolgáló színházunkban, milly bajjal jár a többfelé osztott próbák tartása, hol sem külön alkalmas tánczterem nincs a balletnek, sem külön hely az opera-tanító próbáknak, s végre még azt is figyelembe veszi, hogy rendes gépezettel el nem látott játékszínünkben, mennyi fáradságba kerül egy látványos színmű kiállítás, az bizonyosan őszintén méltányolni fogja azon törekvést, melylyet intézetünk — valahányszor csak el nem hárítható akadályok közbe nem jönnek, a játéksorozat folytonos érdekessé tételére kifejt, s ha a közönség érdekében történt törekvés arányos részvételt, vagy elég eredménnyel nem találkozik, azt bizonyosan fájlalva tekintendi. Egyébiránt ez, mint az említett újdonságok előadása mutatá, az előadók művészi törekvését legkevésbé sem látszott csökkenteni; drámai színészetünk képviselői részvét tekintetében igen kevés aranjuenzi napokat éltek, s ha a hazai művészet ez ága még is azon fokon áll, hogy egy Ira Aldridge idegenek irányában is elmondja róla, „hogy nem az ő társasága gyöngye, hanem a magyar színművészet áll a kifejlődés egy igen fényes fokán,“ akkor ezt valóban azon nemtőnek köszönhetjük, melly mindig gondosabban és több szeretettel virasztott nemzeti ereklyéink felett, mint minmagunk! — Ez ugy van, s ideje volna már, hogy másképp lenne. Van kivétel nálunk is kétségtelenül, de fájdalom, hogy e kivétel nem maga a nagy közönség. Különben meg vagyok győződve, hogy közönségünkben egy melegebb szivdobbanás, egy kihatóbb öntudat, s az idő meghozandja azt, mi már most sem lenne korán, azért csak áldozzanak azok fáradatlanul tovább, a kik művészeti érdekeinket leginkább enbuzdításuk után ennyire felvirágoztaták.

Kissé messzebb körbe vittük az olvasót, fogjuk fel tehát rovatunk fonalát.

Színpadunkon f. hó 13-kán adatott először „Sullivan“ vigj. 3 felvonásban. Irtta Melle sville. Fordította Ország Antal. Az új jelmezek színházi főszabó Pap József készítményei.

E vigjáték fő- és alapvonásaiban ugy áll a „Robin orvos“ czimű 1 felvonásos-vigjátékhoz, mint a kivétel a vázlathoz. Azon szerep, mellyet az utóbbiban Garrick játszik, Sullivané is, egy később híres színészé a londoni Drurylanc-színháznál. Sullivan a nélkül, hogy mint ott Garrick orvos képében jelennék meg, botránkoztató vi-seletével s költött részegségével kigyógyítja a gazdag Jenkins bankár szép leányát,

miss Leliát, szerelmi szenvedélyéből, melylyel ez a csodált színész, Sullivan iránt viseltetik. Kigyógyítja őt adott szavához hiven, daczára annak, hogy Leliában titkos vonzalmának tárgyát ismeri meg. A bankár üresfejű unokaöccse, Duple Frigyes, kinek Leliát nagybátyja szánta, a szerző által arra van kiszemelve, hogy aráját Sullivan tettetett viseletéről nevetséges módon felvilágosítsa, a nélkül természetesen, hogy a valódi tényállást ismerné. Lélia tévedésének ezen önkénytelen felvilágosítója s a színész ügyeinek akaratlan szószólója a Sullivan által Jenkins házában eljátszott szerepet, melyet vele ez általánosan hely és személyek megnevezése nélkül közölt egy clubban, minden egyébvel vonatkozásba hozza, csak nagybátyjával s unokahúgával nem, kiknek e felette mulatságos történetet elbeszéli. E jelenet a résztvevő személyek komikusan ellentétes hangulatánál fogva nem téveszti el hatását, habár efféle helyzetekben a francia vígjátékirodalom igen gazdag. Lélia ekkép megtudván, hogy Sullivan viselete csak színés volt, irántai szerelme még erősebben feltámad benne, mint előbb. Jenkins bankár végre kiengesztelve, oda adja leányát a színésznek, kit eddig mint színészt általában inconveniens férjnek tartott leányához: e rögtöni változást Jenkinsben, Sullivan az által idézi elő, hogy Leliát nemes lemondással inti, miszerint áldozza fel szerelmét atya akaratának, mit a meglepetett Jenkins azon pillanatban hallgat ki, midőn Sullivant le akarja álarcozni, kihez Lelia szerelme által ösztönöztetve s unokaöccséveli házasságát kikerülendő, menekült, s kit Jenkins is saját lakásán fölkerese, hogy őt szigorú feleletre vonja azon alakoskodásért, miszerint leányát adott szava daczára is magához csábitotta; az öreg legalább ezt hiszi. De a színész nemeslelkűsége annyira meghatja az öreget, mikép előítéletének jobbraváltozását az e közben megjelent unokaöcs ellenében azon szavakkal tanusítja, hogy mégis tanácsosabbnak látszik azt választani vejeül, ki színlési művészetét estve kezdi midőn játszik, s este be is végzi, mint egy olyat, ki egész nap a színészt játsza, mint a drága unokaöcs! s e szavak alatt a bankár unokaöccsének egy kezébe játszott levelet, melyet ez szeretőjéhez Pamela tánczosnőhöz irt, igen meggyőző okmányképen tartja az ex-vő elébe, hogy Lelia kezéről önkénytelen lemondjon.

E darab finom helyzeteinél fogva a sikerültebb társalgási vígjátékok sorába tartozik, s mint ilyen megérdemelte, hogy a Robin orvossali hasonlatossága mellett is színpadunkra hozassék, s már csak azért is, mivel szerző kisebb nagyobb sikerrel személyeiből jellem alakokat próbált csinálni. A francziának, kinek classicaí dráma-irodalmát nem Shakespeare, hanem Corneille és Racine irták meg, ez soká fog még teljesen sikerülni.

Ez újdonság, habár vígjátékban megszokott drastikus jelenés benne kevés van, a közönség részéről az általán sikerült előadás mellett, kedvezően fogadtatott.

A főbb szerepek kiosztása következő volt: Sullivan: Lendvai, Jenkins: Szentpéteri, — Lélia: Bulyovszkiné, — Sir Frederic Duple: László.

F. hó 16-kán adatott először „Árgyil és Tündér Ilona.“ Eredeti néprege 3 felvonásban, népdalokkal zenével és tánczokkal. Irta Szigligeti, zenéjét Doppler Károly, a nemz. színház másod karmestere.

Közönségünk ugyszólván a világ dráma-irodalmának legválogatottabb termékeit látja időről időre színpadunkon. Izlése s követeléseí tehát csaknem egyenlépést tartanak olly nemzetekével, mellyeknek irodalma sokkal vénebb, sokkal nagyobb és sokkal terjedtebb, mint a miénk.

Mi következik ebből? Az, hogy válogatós lesz, s nincs elég ápoló türelme a mi

fiatal, mostoha viszonyok közt tengődő irodalmunk fejlődési rendes processusát azon kegyelettel kísérni, melylyel a gyermek és ifju iránt, még botlásaiban is viselgetni tartozunk.

Mit teszünk mi például egy gyöngébb darabnál, mellyet mint különben sem termékeny színmű irodalmunk élet nyilvánulását némi előszeretettel kellene fogadnunk? Illyenkor előáll a külföld remekeiből jóllakott túlkövetelő izlés, a tekintet nélküli hasonlítgatás a külföldi és miénk közt; előáll a kiméletlen lesújtó kritika, melly világ-irodalmi álláspontból nézi le sajátunkat, hegyre mászik, hogy az alatta izzadó embert annál törpébbnek lássa, mindez még hagyján, hanem előáll a kritikának egy bizonyos faja, melly összetévesztve a hivatások fogalmait, a helyett, hogy az orvos szerepét viselné, a sokkal könnyebb hóhér szerepét vállalta magára, — kényelmesebbnek találva agyonütni a talált gyöngeséget, mint meggyógyításával fárasztani magát.

Ez elriasztás, e túlkövetelés, ez indokolt tanítás nélküli hadabandázás okozza azt egyrészt, hogy irodalmunk minden más ága inkább talál művelőkre, mint a drámairodalom. A ki hozzá fog, már előre látja feje felett lebegni ama kisebbitési vágyat, s az ellene rohanni készülő daemonok táborát. Elfogult lélekkel, rettegéssel fog a munkához, s phantasiája vagy elfárad e rettegető befolyások alatt, vagy ha nem, műve mindenestre egy bátortalan kísérlet reszketegségét hordandja magán. Irodalmunk minden ága jobban díszlik, mint a drámai; nem akarunk éleztet mondani, azt állítva, hogy ez valószínűleg onnan van, mert amazokra kevesebb ügyelete van a kritikának.

Más részt nem tagadhatjuk, hogy egy másik hatalmas gátja is van színműirodalmunk fejlődésének: a társasélet s önálló nemzeti viszonyaink hiánya, s ezzel kapcsolatban az, hogy a korlátolt anyag nagy mértékben akadályozza egy valódi nemzeti irányu, saját jellemű drámalitteratura alapítását. Sem szellemi, sem anyagi tekintetben nem találkoznak e téren irónk méltó buzditással. A hivatlan kritika nem fogja be száját, s az akademia nem nyitja meg erszényét. Pedig nem mondok új dolgot, hogy egy nemzeti színháznak nemzeti dráma nélkül sem hivatása, sem jövője nem képzelhető.

Illy viszonyok közt nem minden irodalombaráttól s hazafitól már a is tiszteletet érdemelnek azok, kik bár némi sikerrel munkálkodnak e pályán, s mennyivel inkább az olyan, ki irodalmunk historiájában, mellőzve az akademiától drámáiért nyert koszorukat, egyedül a népszínmű megállapítása által is — a legérdemesb nevet vívta ki magának? Tessék művei gazdag sorozatához egy másikat állítani! — És mégis olvassa végig bárki a kritikák hosszú sorát, mellyek ez irónk legutóbbi művéről: a fennevezett népregéről irattak, s kevés kivétellel, azt fogja hinni, hogy egy iskolás gyermeket tanítanak? — dehogya! — pirongatnak valami elvetemedett csinyért.

Pedig hát végre is lássuk e művét az igazság szempontjából.

Hogy egy író, ki kétségtelen talentumát annyi művében bebizonyította — s azt hiszem e bókál nem a Délibáb tiszteli meg őt először — valami botrányost írjon, ezt ugy gondolom még a bécsi „an der Wien“ színház publikuma sem fogná elhinni, pedig ez Sz-nek csak két darabját látta. De meg nevének garantiája mellett, az irodalmunk kapacitásaiból alkotott dramabíráló választmány is igényelhet annyi belátást, hogy valami botrányost, ha bár kitől jönne is az, nem fogna elfogadni.

„Argyil és tündér Ilona“ meglehet félelmes színpadi kísérlet lenne egy kezdőtől, mert drámát várva eltévesztett iránynak tekinthetnők, hogy egy kezdő drámairó

a rendes utról ennyire eltér, s az életet az idealismus álomvilágában keresi. De Szigligeti drámairói talentuma mutatott már annyi színpad- és életismeretet, hogy méltán följogosít bennünket hinni, miszerint e műve, a többtől bármily elütő formában jelent is meg, nem aberratív, hanem öntudatos műalak.

Ő Argyil és tündér Ilona ismeretes népregét akarta színpadra hozni, s természetesen nem hagyható azt meg egészen azon együgyű alakjában, mint a dajkamese előadja, s viszont nem is vetköztethette ki egy új cselekvény hozzáköltésével azon eredetiségből, melyet annak a nép elbeszélése kölcsönöz. Egy művészi formát kellett tehát neki találni, melyben azt a színpadon legalkalmasabban előadhassa. Drámára e rege lényegében nem nyújt semmi kidolgozható anyagot. Népszínműre fellehetett volna használni, de akkor maga a rege igen mellékszerepet játszott volna, és hogy úgy fejezzük ki magunkat, tiszta tündéri költészetből is ki lett volna vetköztetve. A tárgy természetéhez és a művészi célhoz képest legalkalmasabb volt tehát látványos színműre.

Helyeselhetne volna azt egy az aestheticához legparányibbat értő ember, ha e tárgyat szerző mesészerű színezetétől megfosztotta volna?

Nem átalom kimondani, ha bármily kisebbségben maradnék is, hogy szerző e mese feldolgozásában tehetségét egy új oldalról mutatta be. Behatott népmeséink költészetébe, melyekben a tündérhonnal és tündérerőkkel népünk mindig saját földjét, élete körét, foglalkozásait, apró sanyarúságait, és eleink vitézségét és harci szellemét is kapcsolatba szokta hozni. A szerelmes rendesen egy vitéz de ábrándos ifjú, — vannak aztán gonosz szellemek is, egy sánta vagy fekete ember és egy vagy több vén asszony képében. Nem e szellemnek felel-e meg Szigligeti darabjában az egész személyzet: Delike, Bojt kertész, Galiba, a manók, Argyil, Ilona szerelmese, végre őshistoriánk ködalakjai, Akletur, az avar fejedelem, a vele viszonyos népek követői; kiket szerző krónikák nyomán hozott a fő cselekvénnyel kapcsolatba? Különböznél-e mint az egésznek felfogásában tiszta s népmeséink szellemében alapuló művészet van, úgy az egyes részletekben itt ott meglepő szép költészetet talál a figyelmes hallgató. Hogy a manók s a mesékben divatos boszorkányok ne csupán mint phantasticus alakok jelenjenek meg, szerző mindegyikkel bizonyos eszmét képviseltet, egyik a gyűlölséget, másik a viszályt, harmadik az irigységet; ezeknek egymással való czivakodása gyöngíté Ármány gonosz hatalmát. Az erények harmoniája s Tündér Ilona égi szerelme pedig csak úgy uralkodhatott a földön, ha azon daemonok egymással hajba kapnak! — Kitűnően szépen van e darabban a szerelem, a rege tündér világához képest egészen a lyraság határára vive.

Tündér Ilona nem más, mint Argyil átszellemült szerelmének álomképe, mint egy édes sejtelem a jobb világból, melyet Argyil az Attila által képviselt harci dicsőség csábító fényének sem áldoz fel, — és e hű kirtartás jutalmául szerelmének eszménye valósul és Usdibald leányában föléled — hogy őt mennyei üdvözülettel e földön boldogítsa! E gondolatban igen szép költőiség van, s drámaiságra nézve pedig csak az kár, hogy szerző darabja meséjét a gyöngébbek kedvéért világosabbá nem tette. Egyébiránt minden elfogulatlannak örvendenie lehet, hogy Szigligetink e néprege színpadosításával olly terén fejté ki munkásságát, mely nemesak népies, de egyszersmind nemzeti is. — Az igazgatás helyesebben cselekszik, ha a közönség látványvágyának eleget teendő pár száz forintot illy darabra költ, mint a nemz. drámairodalom céljának e múnél kevésbé megfelelő üres balletekre.

A kiállítás igen fényesnek látszhatik, miután néhány lap azt hiszi, hogy 3000 pftba került, tehát csaknem annyiba, mint a híres Próféta *). □

BUDAPESTI HIREK.

** Nemzeti színházi ünnepély. Holnap nemzeti színházunkban, megfelelő diszszel rendezett ünnepély fog tartatni ő fensége Hildegard herczegasszony, a szenvedők és szűkölködők nemtője születésnapjának tiszteletére, mellynek érdekes részleteire előlegesen figyelmeztetjük a tisztelt fővárosi közönséget.

** Ma tartatik az első muzeumi hangverseny a muzeum udvar kerté alakítása tőkéjének gyarapítására, a nemzeti színház tagjainak közreműködése mellett. Programmjában különösen érdekes a „Somogyi birkás furulyanótája,“ Mátray Gábor úr által előadva.

** Mint halljuk, a magyar academia saját házat szándékozik építeni, s hogy e célra a nemzeti muzeum telkének egy része ajánlatot fel építési helyül.

** Egy szép emberbaráti vonást kell elmondanunk tisztelt olvasóinknak. A Rókusokórházban feküdt egy szenvedő kézműves, kit legügyesebb orvosaink egyike gyógyított. A műtétei miatt több hetekig kellett feküdni a betegnek s panaszkodék, hogy ez alatt neje és gyermekei inséget szenvednek. A nemeslelkű orvos, hallva a beteg aggodalmait, ötven pengőt adott neki, hogy családját a nyomortól megmentse. E nemes emberbarát neve Kovács Endre. — A teremtés isteni művéhez legközelebb áll a gyógyítás műve. . . .

** Irodalom. Irinyi József már megkezdte Stowenő „Kulcs Tamás bátya gunyhójához“ című regénye fordítását, a Divatesarnok hibásan teszi azon észrevetelt a „Tamás bátya gunyhójára,“ miszerint az németből van fordítva, ezt az igazság érdekében felhíva érezzük magunkat megezáfolni. Szilágyi Virgil két kötetes regényt írt: „Szelid fájdalmak“ cím alatt, mellyre előfizetést szándékozik nyitni. Degré Alajos összegyűjtött novelláit Müller Gyula fogja kiadni. Heckenast Gusztávnál nem sokára megjelenend az általunk már említett két regény: „Eszter“ és a „Gordiusi csomag“ egyikétől legkedveltebb regényíróinknak.

** Színház. Tegnapelőtt lépett fel színpadunkon Yella kisasszony, a festő álomképe című balletben. Részletesebben mind erről, mind Corneille Cidjéről jövő számunkban. — Jókainé e héten elutazott Kolozsvárra vendégszerepekre. — Saphir a bécsi Humoristban tréfát csinál belőlünk Ira Aldridge iránt mutatott lelkesedésünk miatt. A dolog kulcsa ez: Saphir haragszik, hogy őt nem léptették fel a nemzeti színpadon, Ira Aldridget pedig igen. Ez nem azért történt, mintha az idegen nyelvek közül a németet kegyelnénk legkevésbé, hanem azért mert Ira és Rachel előadásai rendkívüli tünemények, Saphir ur felolvasásai pedig nem azok. — E hét folytán fog adatni Moliere Dandin György vígjátéka, fordítva Kazinczy Gábor által. — Kövér Lajos „este és reggel“ cízi-

*) Ezt a becsülést csak olyan ember tehetné, a ki azt hiszi, hogy minden arany, a mi fényes.
Szerk.

mű vigtátékot nyújtott be a választmánynak, mellyről előlegesen is sok ajánlót mondanak. — A Pester Post a bíráló választmány tagjait pajtáskodással vádolja Argyil és Tündér Ilona elfogadása miatt. Erre nem válaszolhatunk jobbat, mintha megsúgjuk, miszerint a bíráló választmány ez ideig három olly művet utasított vissza, mellyet saját tagjai irtak.

** E napokban a város szerte terjesztett kószá hírek megezfólására, a nemzeti színház igazgatója gróf Festetics az összes színházi személyzetet összegyűjtve, nyiltan kijelenté, miszerint azok mind alaptalan koholmányok, s az álhírek által zaklatott kedélyeket felvilágosításaival teljesen megnyugtató. E tárgyra ismét vissza fogunk térni, s nézeteinket a közönség elé hozandjuk.

** Vidéki színházi érdekek.

1. E napokban vettük Kacsvinszky, kolozsvári szinigazgató úr levelét, mellyben az általunk közlött kolozsvári tudósítást alapos adatokkal czáfolja meg, mellyek szerint a kolozsvári szintársulat soha sem volt más társulatokkal összefüggésben, sem azok által nem egészített ki, jelenleg is teljesen önállóan működik, s minden szerepet képes betölteni, kivált miután két olly tehetséget is, mint ifj. Lendvai és Szerdahelyi Kálmán számít tagjai közé; továbbá az is hibás értesítés volt, miszerint Hunyadi László előadásakor több főur öltönyeit lehetett volna a színpadon szemlélteni, miután azok mind a szini ruhatárhoz tartoznak, s nagyrészt azon alkalomra készítették. A tisztelt szinigazgató, az országos választmány elnöke, mlgos Mikó Ferencz úr által hatályosan pártfogolva, mindent elkövet, hogy Erdély fővárosának országos színházát a hozzá méltó értékre és fényre emelje.

2. Pécssett már megkezdé Latabár szintársulata működését a közönség legnagyobb pártfogása mellett, melly régi és új kegyencznői között a színháznak megtudja osztani tetszését, a nélkül, hogy bármellyikéből elvenne. Ujdon előadott műveik eddigelé Dalma és Mikulás voltak.

3. Pázmán Mihály társasága jelenleg Szathmáron működik s a nyári évszakra több pesti művészeket hívott meg vendégszerepekre, előadásaival Nagy-Bányát és M. Szigetet is meglátogatandó.

4. Havi és Gócs Nagyváradon megkezdték előadásaikat, s a közönség növekedő tetszésében részesülnek, óhajtanók, ha többi vidéki szintársulataink is közlenék velünk időszakonkénti mibenlétüket.

Szerkesztői mondanivalók. Szerkesztőségi szállásunk mai naptól kezdve megváltozott. Ezentul minden küldeményt új lakásunkra (Szép utca, Patay ház) kérünk címeztetni.

Vidéki szemle.

(—sy K.) Szathmár-Németi, april 16. Színészeink folyvást működnek meglehetősen látogatott színházban. Hat előadásra bérlet nyittatott általuk. Folyó hó 7. „Tündér Rege“, 9-kén „Bál előtt és után“, Degrétől adatott elő több nemű tánczok kíséretében, s egy balétszerű néma játékkal „Zöld ördög“ czim alatt, 10-kén „Don Caesar de Bazan“ czimszerepben, egy művészet-barát is föllépett a színész társulat iránti szives részvétből. Előadását megbírálni, — szépeinkre bizzuk.

Ugy halljuk, mikép T a m á s b á t y á t mi is látni fogjuk szinpadunkon. Szépirodalmi lapjainkat e másod évnegyedben szinte pártolják hölgyeink. — Itt a szépirodalmi közül ötnök összesen huszonhat előfizetője van. Jövőre talán többet tudunk fölmutatni, — mi legalább úgy ohajtanók!

Sétaterünket, a gondos és tevékeny Szt. A. rendőrfőnök úr rendezi és javíttatgatja, ha az idő kedvezni fog, megnyitását várhatjuk minél előbb.

Reméljük, miszerint az ártézi kutat nem fogják helytelennek találni e piac közepén, még azok sem, kiknek az érintett sétatér, minden leendett szépsége mellett is, heti s országos vásár tekintetében szurta szemüket.

Egyébiránt most már nem csak sétatérünk van válogatott fanővényeivel, hanem chez 7 divatárusnő hölgyeink szolgálatára, s egy ujonan megnyilt divatkelme kereskedés. 7 szépirodalmi és divatlap az erdélyivel, s 7 divatárusnő helyben, — mi kívántatnék még egyéb? — — válaszsának szép olvasónők!

A zárdai növendék leányok tanulmányi mutatvány próbatéte april 7-kén ment végbe; s azt egy továbbra is buzdító vidám estély fejezé be a növendékek örömére.

B é c s , april 19. 1853.

Tisztelt szerkesztő! Megengedjen, ha ön lapjának esupa belföldi szövevényekkel telt foglalatja közé a bécsi események tárházából mutatványt hozok, s olvasói számára nehányat ide irok *).

Ki ismeri bécsi közönségünk multságért pezsgő vérét, igazat fog adni l' Herincier szavainak: „a Vienne on ne pense pas.“ A komoly, hideg, havas, esős, szeles, szóval valódi aprilisi időnk közé bekaesintott múlt vasárnap a tavasz lágy fuvalatával, s mindenki, kit vagy kereskedelmi Geschäft, vagy hivatalos órák lánczai nem bilincseltek szobájához, kivágyott a Prater zöld fűvén legeltetni szemeit. E nap kezdődött meg az idei Praterfahrt, uri fogatok, lovasok, bár ezek csak kevés számmal, — egy lovú Phoenix, Comfortable, Victoria, Wien, Finke, Gebhard, Mylord, Tom Pouce, s tudja Isten neveit olcsó s erszényünkre igen jótékony hatással levő alkalmainknak, mind kivándoroltak a szép fasorok közé; mig egy része lakosinknak terjedelmes omnibusainkon Szépkút, más része vaspályán Modling s Bniel látogatására távozott.

Különbén városunk, mint mindig, úgy most is eleget ad szellemi élvezéből az azt izlelni akaróknak, s miután önök Pest falai közül kiszalasztották Ira Aldridget, ismét itt láthatni őt, névszerint ma a Károly színházban „Machbeth“ czimű drámában. Holnap „Othello“ adatand, a hirdetett Padlock elmarad.

Jelenté ön s minket olly igen érdeklő budapesti ujdonságai közt örömmel olvastuk honunk fővárosa mulatási gyarapítására czélzó törekvéseket, s végszóul oda tüzé ön, miként elég van Pesten ollyan is, mi Chinára emlékeztet; látja ön, itt nemcsak hogy emlékeztet, de chinai családunk van is a Sperl teremben, melly a nagyérdemű bécsi közönségnek nappal 10, este 20 krért mutogatja magát, gyakorolja szokásait, s árulja emlékezikkeit. A egész compania magában ugyan nem igen érdekes, de látni még is érdemes.

Van lovarmű körünk, olasz operánk, Satanellánk és új darabjaink a Wieden és Károly színházakban. — Virágkiállításunk a közel Döblingben, és egy szörnyű erejű emberünk, ki maga teszi fel a töltött ágyút vállára, s ott sütteti el; terhes szekeret vontat végig egy maga a Prateren, szóval marha erőt fejt ki.

*) Szivesen vesszük.

Van-e önöknek — bécsi életunt Cabbeken járkendőknék több élvük ennél Pesten?

Az olasz opera daljátékait leginkább „il barbiere di Seviglia“, Tell Vilmos, Linda di Chamounix, Don Pasquale, Norma, — Semiramide már rég nem adatott, — tevék s egészíték ki.

A Jozsef városi színházban egy Satanellát nyuznak jó idő óta, de bár belzebubok s sátányok özönét hirdetik is a szinlapok, nem szól lelkéhez Bécs fiának ez anynyira, mint a kedves berlini Satanella. — Ceritto és St. Leon bevégzék működésüket, most Grisi az est tánczosnöje.

Szellemi élveink egyik leglátogatottabb helye jelenben a műkiállítási terem. — Egy festmény, mit a művészek általában remeknek tartanak, köti le a figyelmet. A kép Tournay városé Belgiumban, szerzője Gallait Lajos. — Ki ne ismerné a szerencsétlen spanyol inquisitio mártymrai egyikét a nemes Egmont grófot, s a vele hason sorsot ért Hornst? — Midőn mindketten lefejeztettek, egy zárda sírboltjába vitetett testük, a leszabott fők a test felibe helyeztetek, s így hagyattak szemlén. Mindkét képen hűn ömlik el a halálsápadtság, s a verejték mindkettő arcán a legtermészetlűbb ecsettel követve látható. A halott lábainál könyes szemmel áll hű gyóntató atyja, ki Egmont gróf végperceiben hozá a vigasztalás szavait, a halott mellett egy vad harczi, pallossal kezében, merőn szegzett szemekkel, mig tekintetének a vassisak még durvább kifejezést adni törekszik. Tavalay la Roche Marie Antonietteje, ez idén Gallait Egmontja rázza meg e művészet templomában a kebelt.

Markónk keze kettőt festett, egyik képe egy még 1840-ből eszményi tájkép, más egy pusztá honunkból. — Ez utóbbi Zichy Ödön gróf megbizására itt Bécsben készült.

Az aquarell és rajzok között legfőbb figyelmet von magára Kaiser T. M. rajzolata: Velasquez de Sylva, 4-dik Fülöp spanyol király udvari festésze arcát ábrázolja ez — lithographiának mondhatná az ember, s jobban véve szemügyre, rajz őnali rajznak ismerhető.

A tavaszi élvekről (?) — örömmel irandok, — Kirándulásaink, s az ekkor szedett regékről is emlékezni el nem mulasztván. K—y. B.

Melbourne, april 23.

„A példa hat“ mondják; én tehát jó példát akarok mutatni a rendes levelezőknek — és mindjárt itt legelől nyilvánítom, hogy e külföldi levelek kényelem tekintetéből, és mert a külföldi posta t. olvasóink boszúságára gyakran elkészhetnék — itt Pesten fognak készülni, ámbár azt senki sem fogja tölem elvitázhadni, hogy például e pillanatban gondolatim a melbournei arany-vidékeken járnak, s papirom alatt egy lap hever, melly tele van ausztraliai tudósításokkal, hogy söprik ott az aranyat, hogy álmatlankodnak a nagy gazdagság szűlte aggályok miatt, hogy halhat meg az ember éhen akkora darab színaranyval kezében, mint egy debreczeni kenyér, a kincsszedők hogy ütök agyon egymást egy ágyú golyobis nagyságú haszontalan darab arany birtoka fölötti viszályban, és több efféle igen épületes dolgokról.

Sokan, kiket egész éltökön át kinez az utazás-vágy, de egyetlenszer sem merték átlépni a falu határát, hogy kirándulást tegyenek a nagy világba — bizonyosan irigylendik helyzetemet, ki minden héten egyszer körülfutom a világot. A földnek, ennek az átkozott sok rossz tulajdonsággal bővelkedő planétának egy egész évre van szüksége, hogy megkerülje a napot, e mellett mégis minden négy évben huszonnégy

órat elkésik. Én ha jobb nem vagyok is e planétánál, de pontosabb akarok lenni, s ha csak Párizsban egy szivreható drámának végig nézése csendes álmot nem bűvöl szemeimre, vagy a léghajót, mellyen utazom, a madagaskári szigetek valamelyikéhez nem csapja a zivatar, hol aztán szabad várakoznom — csupa philantropiából ott barangoló angol naszádra, s még szerencsém, ha tisztelt polgártársaim azok az emberevő vadak, nem-európai létökre is fel nem falnak, — vagy történetesen el nem tévedünk a ninivei romok között, bámulván L a y a r d d a l az őssassy művészet szellemét, melly szobrot emelve az embernek, egy bikát vagy más oktalan állatot faragva, tiszteres nagyságban, jelenteni akarván mintegy, hogy az ember állatisága is tizakkora, mint magáé azon állaté; — ha tehát ezen szomorú lehetőségek egyike nem történik meg, leveleinket legpontosabban elkészítendjük azok felől, miket láttunk vagy hallottunk egyhéti utazásunk alatt, s el is küldendjük a rendes időre.

Szeretnék legelőször is valami ollyast mondani levelezői hitelem megalapítása végett, mit az olvasó másnak senkinek sem hinne el, s nekem hinni tartozik. L o n d o n b a n a Themzén jelenleg egy nagy hajó produkálja magát, melly morog és megy és hasítja a vizet, gőzkatlan, vitorla, kerekek és evezők használata nélkül. Egy becsületes amerikai találta fel. Na igaz! most jut eszembe, már azt mindenki hinni fogja, mert miolta Amerikában egy mahagoni asztal mozogni kezdett — pedig ebéd előtt történt és nem volt alatta senki — s dr. A n d r e e sikerült kísérletei a tablemovinget divatba hozták, sőt az asztaltánczoltatás rendes tavaszi mulatsággá lőn már még P e s t e n i s ; — azolta az emberek mindent elhisznek, még azt is, hogy van a világon civilizált ország, mellyben a műveltség azon arányban emelkedik, mellyben az olvasók száma fogy. Ezt utazásom alatt egy művésztől hallottam, ki Magyarországbán is megfordult.

Egyébiránt ha egykor Orpheus lantja, ez az egyetlen lant mozgásba hozta az erdőket és bérceket, megindította a fókákat és halakat, mennyivel természetesebb ha tánczra kelnek az életműveletlen tárgyak most midőn majd minden jóra való falunak meg van a maga Lind Jennyje, Beethoven, Lisztje s e mellett egy tuzat hegedűvirtuoz, kik aztán annyi delejes folyamat vegyitenek a levegőbe, hogy egy egész világrész képes elalunni bele.

A magyar ember eddig azt mondta, ha valami boszorkányság fejébe nem ment: csak mindent kigondol a talián Sok mindenféléről elszokott már; ettől is el fog szokni maholnap, és kénytelen leend a világgal együtt mondani: be mindent kigondol az a yankee. Új-Budán beszélük — meglehet pletyka az egész, — hogy a dunapartra bizonyos nagy férő egy amerikai akar vitetni könyvárusi uton — bizony sokba fog kerülni — ki magától mozgó gépet találjon fel — talán a kukoricza-morzsoló gépek mintája szerint — novella s vers készítésre, miután mind a kilenczvenhat elszámlálható munkatársát megakarja kimélni a munkától.

Némelly embernek nem megy a fejébe, hogy A m e r i k á b a n , hol olly boldogok az emberek, miszerint nemcsak mindent kitalálnak, hanem még a classikai zene élvezésére is fogékonyak, és Beethovennek, Bachnak, Mendelssohnak, a híres Jaell Alfred által játszott darabjai által épen most ragadtatnak el — Amerikában mondom s pedig a kedves A l a b a m a statusban a vadászok egy alig huszonöt éves embert fogtak a hegyek között, kit életuntsága s embergyűlölete a társadalom elhagyására ösztönzött, s vadságában már már beszélni is elfelejtett. Mégis csak nem olly boldogok tehát az átlánti tengeren túl lakó emberek, mint mi vagyunk itt az ó világ-

Van-e önöknek — bécsi életunt Cabbeken járkéldőknek több élvük ennél Pesten ?

Az olasz opera daljátékait leginkább „il barbiere di Seviglia“, Tell Vilmos, Linda di Chamounix, Don Pasquale, Norma, — Semiramide már rég nem adatott, — tevék s egészíték ki.

A Jozsef városi színházban egy Satanellát nyuznak jó idő óta, de bár belzebubok s sátányok özönét hirdetik is a színlapok, nem szól lelkéhez Bécs fiának ez anynyira, mint a kedves berlini Satanella. — Ceritto és St. Leon bevégzék működésüket, most Grisi az est tánczosnöje.

Szellemi élveink egyik leglátogatottabb helye jelenben a múkiállítási termek. — Egy festmény, mit a művészek általában remeknek tartanak, köti le a figyelmet. A kép Tournay városé Belgiumban, szerzője Gallait Lajos. — Ki ne ismerné a szerencsétlen spanyol inquisitio martyrjai egyikét a nemes Egmont grófot, s a vele hason sorsot ért Hornst ? — Midőn mindketten lefejeztettek, egy zárda sírboltjába vitetett testük, a leszabott fők a test felibe helyeztetek, s így hagyattak szemlén. Mindkét képen hűn ömlik el a halálsápadtság, s a verejték mindkettő arcán a legtermészet-hűbb ecsettel követve látható. A halott lábainál könyes szemmel áll hű gyóntató atyja, ki Egmont gróf végperceiben hozá a vigasztalás szavait, a halott mellett egy vad harezfi, pallossal kezében, merőn szegzett szemekkel, mig tekintetének a vassisak még durvább kifejezést adni törekszik. Tavaly la Roche Marie Antonietteje, ez idén Gallait Egmontja rázza meg e művészet templomában a kebelt.

Markónk keze kettőt festett, egyik képe egy még 1840-bőli eszményi tájkép, más egy pusztá honunkból. — Ez utóbbi Zichy Ödön gróf megbízására itt Bécsben készült.

Az aquarell és rajzok között legfőbb figyelmet von magára Kaiser T. M. rajzolata: Velasquez de Sylva, 4-dik Fülöp spanyol király udvari festésze arcát ábrázolja ez — lithographiának mondhatná az ember, s jobban véve szemügyre, rajz őnnali rajznak ismerhető.

A tavaszi élvekről (?) — örömmel irandok, — Kirándulásaink, s az ekkor szedett regékről is emlékezni el nem mulasztván. K—y. B.

Melbourne, april 23.

„A példa hat“ mondják; én tehát jó példát akarok mutatni a rendes levelezőknek — és mindjárt itt legelől nyilvánítom, hogy e külföldi levelek kényelem tekintetéből, és mert a külföldi posta t. olvasóink boszúságára gyakran elkészhetnék — itt Pesten fognak készülni, ámbár azt senki sem fogja tőlem elvitázhatni, hogy például e pillanatban gondolatim a melbournei arany-vidékeken járnak, s papirom alatt egy lap hever, melly tele van ausztraliai tudósításokkal, hogy söpriük ott az aranyat, hogy álmatlankodnak a nagy gazdagság szülte aggályok miatt, hogy halhat meg az ember éhen akkora darab színananyval kezében, mint egy debreczeni kenyér, a kincsszedők hogy ütik agyon egymást egy ágyú golyobis nagyságú haszontalan darab arany birtoka fölötti viszályban, és több efféle igen épületes dolgokról.

Sokan, kiket egész éltökön át kinez az utazás-vágy, de egyetlenszer sem merték átlépni a falu határát, hogy kirándulást tegyenek a nagy világba — bizonyosan irigylendik helyzetemet, ki minden héten egyszer körülfutom a világot. A földnek, ennek az átkozott sok rossz tulajdonsággal bővelkedő planétának egy egész évre van szüksége, hogy megkerülje a napot, e mellett mégis minden négy évben huszonnegy

órat elkészik. Én ha jobb nem vagyok is e planétánál, de pontosabb akarok lenni, s hacsak Párizsban egy szivreható drámának végig nézése csendes álmodást nem bűvöl szemeimre, vagy a léghajót, mellyen utazom, a madagaskári szigetek valamelyikéhez nem csapja a zivatar, hol aztán szabad várakoznom — csupa philantropiából ott barangoló angol naszádra, s még szerencsém, ha tisztelt polgártársaim azok az emberevő vadak, nem-európai létükre is fel nem fálnak, — vagy történetesen el nem tévedünk a ninivei romok között, bámulván L a y a r d d a l az ós assyr művészet szellemét, melly szobrot emelve az embernek, egy bikát vagy más oktalán állatot faragva, tiszteres nagyságban, jelenteni akarván mintegy, hogy az ember állatiasága is tizakkora, mint magáé azon állaté; — ha tehát ezen szomorú lehetőségek egyike nem történik meg, leveleinket legpontosabban elkészítendjük azok felől, miket láttunk vagy hallottunk egyhéti utazásunk alatt, s el is küldendjük a rendes időre.

Szeretnék legelőször is valami ollyast mondani levelezői hitelem megalapítása végett, mit az olvasó másnak senkinek sem hinne el, s nekem hinni tartozik. L o n d o n b a n a Themzén jelenleg egy nagy hajó produkálja magát, melly morog és megy és hasítja a vizet, gőzkatlan, vitorla, kerekek és evezők használata nélkül. Egy becsületes amerikai találta fel. Na igaz! most jut eszembe, már azt mindenki hinni fogja, mert miolta Amerikában egy mahagoni asztal mozogni kezdett — pedig ebéd előtt történt és nem volt alatta senki — s dr. A n d r e e sikerült kísérletei a table-movinget divatba hozták, sőt az asztaltánczoltatás rendes tavaszi mulatsággá lón már még P e s t e n i s ; — azolta az emberek mindent elhisznek, még azt is, hogy van a világban civilizált ország, mellyben a műveltség azon arányban emelkedik, mellyben az olvasók száma fogy. Ezt utazásom alatt egy művésztől hallottam, ki Magyarországbán is megfordult.

Egyébiránt ha egykor Orpheus lantja, ez az egyetlen lant mozgásba hozta az erdőket és béreket, megindította a fókákat és halakat, mennyivel természetesebb ha tánczra kelnek az életművezetlen tárgyak most midőn majd minden jóra való falunak meg van a maga Lind Jennyje, Beethoven, Lisztje s e mellett egy tuzat hegedűvirtuoz, kik aztán annyi delejes folyamat vegyitenek a levegőbe, hogy egy egész világréz képes elalunni bele.

A magyar ember eddig azt mondá, ha valami boszorkányság fejébe nem ment: csak mindent kigondol a talián Sok mindenféléről elsokott már; ettől is el fog szokni maholnap, és kénytelen leend a világgal együtt mondani: be mindent kigondol az a yankee. Új-Budán beszélnek — meglehet pletyka az egész, -- hogy a dunaparra bizonyos nagy férü egy amerikait akar vitetni könyvárusi uton — bizony sokba fog kerülni — ki magától mozgó gépet találjon fel — talán a kukoricza-morzsoló gépek mintája szerint — novella s vers készítésre, miután mind a kilenczvenhat elszámálható munkatársát megakarja kimélni a munkától.

Némelly embernek nem megy a fejébe, hogy A m e r i k á b a n, hol olly boldogok az emberek, miszerint nemcsak mindent kitalálnak, hanem még a classikai zene élvezésére is fogékonyak, és Beethovennek, Bachnak, Mendelssohnnak, a híres Jaell Alfred által játszott darabjai által épen most ragadtatnak el — Amerikában mondom s pedig a kedves A l a b a m a statusban a vadászok egy alig huszonöt éves embert fogtak a hegyek között, kit életuntsága s embergyűlölete a társadalom elhagyására ösztönzött, s vadságában már már beszélni is elfelejtett. Mégis csak nem olly boldogok tehát az átlánti tengeren túl lakó emberek, mint mi vagyunk itt az ó világ-

Van-e önöknek — bécsi életunt Cabbeken járkélandóknak több élvük ennél Pesten?

Az olasz opera daljátékait leginkább „il barbiere di Seviglia,” Tell Vilmos, Linda di Chamounix, Don Pasquale, Norma, — Semiramide már rég nem adatott, — tevék s egészíték ki.

A Jozsef városi színházban egy Satanellát nyuznak jó idő óta, de bár belzebubok s sátányok özönét hirdetik is a szinlapok, nem szól lelkéhez Bécs fiának ez anynyira, mint a kedves berlini Satanella. — Ceritto és St. Leon bevégzék működésüket, most Grisi az est tánczosnője.

Szellemi élveink egyik leglátogatottabb helye jelenben a műkiállítási terem. — Egy festmény, mit a művészek általában remeknek tartanak, köti le a figyelmet. A kép Tournay városé Belgiumban, szerzője Gallait Lajos. — Ki ne ismerné a szerencsétlen spanyol inquisitió marttyrai egyikét a nemes Egmont grófot, s a vele hason sorsot ért Hornst? — Midőn mindketten lefejeztettek, egy zárda sírboltjába vitetett testük, a leszabott fők a test felibe helyeztetek, s így hagyattak szemlén. Mindkét képen hűn ömlik el a halálsápadtság, s a verejték mindkettő arcán a legtermészetlőbb ecsettel követve látható. A halott lábainál könyes szemmel áll hű gyóntató atyja, ki Egmont gróf végperceiben hozá a vigasztalás szavait, a halott mellett egy vad harczfi, pallossal kezében, merőn szegzett szemekkel, míg tekintetének a vassisak még durvább kifejezést adni törekszik. Tavaly la Roche Marie Antonietteje, ez idén Gallait Egmontja rázza meg e művészet templomában a kebelét.

Markónk keze kettőt festett, egyik képe egy még 1840-bőli eszményi tájkép, más egy puszta honunkból. — Ez utóbbi Zichy Ödön gróf megbizására itt Bécsben készült.

Az aquarell és rajzok között legfőbb figyelmet von magára Kaiser T. M. rajzolata: Velasquez de Sylva, 4-dik Fülöp spanyol király udvari festésze arcát ábrázolja ez — lithographiának mondhatná az ember, s jobban véve szemügyre, rajz ón-nali rajznak ismerhető.

A tavaszi élvekről(?) — örömmel irandok, — Kirándulásaink, s az ekkor szedett regékről is emlékezni el nem mulasztván.

K—y. B.

Melbourne, april 23.

„A példa hat” mondják; én tehát jó példát akarok mutatni a rendes levelezőknek — és mindjárt itt legelől nyilvánítom, hogy e külföldi levelek kényelem tekintetéből, és mert a külföldi posta t. olvasóink bosszúságára gyakran elkéshetnék — itt Pesten fognak készülni, ámbár azt senki sem fogja tőlem elvitázhatni, hogy például e pillanatban gondolatim a melbournei arany-vidékeken járnak, s papirom alatt egy lap hever, melly tele van ausztraliai tudósításokkal, hogy söprik ott az aranyat, hogy álmatlankodnak a nagy gazdagság szülte aggályok miatt, hogy halhat meg az ember éhen akkora darab színananyval kezében, mint egy debreczeni kenyér, a kinesszedők hogy ütik agyon egymást egy ágyú golyobis nagyságú haszontalan darab arany birtoka fölötti viszályban, és több efféle igen épületes dolgokról.

Sokan, kiket egész éltökön át kinez az utazás-vágy, de egyetlenszer sem merték átlépni a falu határát, hogy kirándulást tegyenek a nagy világba — bizonyosan irigylendik helyzetemet, ki minden héten egyszer körülfutom a világot. A földnek, ennek az átkozott sok rosz tulajdonsággal bővelkedő planétának egy egész évre van szüksége, hogy megkerülje a napot, e mellett mégis minden négy évben huszonnégy

órat elkésik. Én ha jobb nem vagyok is e planétánál, de pontosabb akarok lenni, s ha csak Párizsban egy szivreható drámának végig nézése esendes álmodni nem bűvöl szemeimre, vagy a léghajót, mellyen utazom, a madagaskári szigetre valamelyikéhez nem csapja a zivatar, hol aztán szabad várakoznom — csupa philantropiából ott barangoló angol naszádra, s még szerencsém, ha tisztelt polgártársaim azok az emberevő vadak, nem-európai létökre is fel nem fálnak, — vagy történetesen el nem tévedünk a ninivei romok között, bámulván L a y a r d d a l az őss assyr művészet szellemét, melly szobrot emelve az embernek, egy bikát vagy más oktalan állatot faragva, tiszteres nagyságban, jelenteni akarván mintegy, hogy az ember állatisága is tizakkora, mint magáé azon állaté; — ha tehát ezen szomorú lehetőségek egyike nem történik meg, leveleinket legpontosabban elkészítendjük azok felől, miket láttunk vagy hallottunk egyhéti utazásunk alatt, s el is küldendjük a rendes időre.

Szeretnék legelőször is valami ollyast mondani levelezői hitelem megalapítása végett, mit az olvasó másnak senkinek sem hinne el, s nekem hinni tartozik. L o n d o n b a n a Themzén jelenleg egy nagy hajó produkálja magát, melly morog és megy és hasítja a vizet, gőzkatlan, vitorla, kerekek és evezők használata nélkül. Egy becsületes amerikai találta fel. Na igaz! most jut eszembe, már azt mindenki hinni fogja, mert mióta Amerikában egy mahagoni asztal mozogni kezdett — pedig ebéd előtt történt és nem volt alatta senki — s dr. A n d r e e sikerült kísérletei a tablemovinget divatba hozták, sőt az asztaltánczoltatás rendes tavaszi mulatsággá lőn már még P e s t e n i s; — azolta az emberek mindent elhisznek, még azt is, hogy van a világon civilizált ország, mellyben a műveltség azon arányban emelkedik, mellyben az olvasók száma fogy. Ezt utazásom alatt egy művésztől hallottam, ki Magyarországbán is megfordult.

Egyébiránt ha egykor Orpheus lantja, ez az egyetlen lant mozgásba hozta az erdőket és bérezeket, megindította a fókákat és halakat, mennyivel természetesebb ha tánczra kelnek az életművezetlen tárgyak most midőn majd minden jóra való falunak meg van a maga Lind Jennyje, Beethoven, Lisztje s e mellett egy tuczat hegedűvirtuoz, kik aztán annyi delejes folyamot vegyitének a levegőbe, hogy egy egész világrész képes elalunni bele.

A magyar ember eddig azt mondá, ha valami boszorkányság fejébe nem ment: csak mindent kigondol a talián Sok mindenféléről elszokott már; ettől is el fog szokni maholnap, és kénytelen leendő a világgal együtt mondani: be mindent kigondol az a yankee. Új-Budán beszélnek — meglehet pletyka az egész, — hogy a dunapártra bizonyos nagy férfiú egy amerikai akar vitetni könyváruosi uton — bizony sokba fog kerülni — ki magától mozgó gépet találjon fel — talán a kukoricza-morzsoló gépek mintája szerint — novella s vers készítésre, miután mind a kilenczvenhat elszámálható munkatársát megakarja kimélni a munkától.

Némelly embernek nem megy a fejébe, hogy A m e r i k á b a n, hol olly boldogok az emberek, miszerint nemcsak mindent kitalálnak, hanem még a classikai zene élvezésére is fogékonyak, és Beethovennek, Bachnak, Mendelssohnknak, a híres Jaell Alfred által játszott darabjai által épen most ragadtatnak el — Amerikában mondom s pedig a kedves A l a b a m a statusban a vadászok egy alig huszonöt éves embert fogtak a hegyek között, kit életuntsága s embergyűlölete a társadalom elhagyására ösztönzött, s vadságában már már beszélni is elfelejtett. Mégis csak nem olly boldogok tehát az átlánti tengeren túl lakó emberek, mint mi vagyunk itt az ó világ-

ban; ide kellett volna küldeni azt az embergyülölöt kigyógyulás végett. Lám! Németországban már a nyomornak hire sincs; nem találnak embert, kinnek segélyre szüksége volna, s hogy a részvét érzelmeit gyakorolhassák közelebb Sziléziában is egy pacsirta-tápláló társaság alakult; egy pacsirta társaság t. i. nagyon korán talált megérkezni, s a szép napok után bekövetkezett fagyok által elvesztek volna szegények, de hála a felebaráti szeretetnek! összeszedték s táplálják őket, hogy a szép idővel szabadon bocsátassanak. Ez elég egy bizonyítványnak. Másikat is mondok. Egy német folyóirat feladatául tűzte az angol és amerikai állapotok javítását — otthon nem lévén semmi baja — s legközelebb a londoninak esik, hogy halottaik iránt nem viseltetnek illő tisztelettel, és egy sírba hat év alatt tiz hullát is temetnek. Hiában a föld ott nagyon drága! Különben régi szokás és a régi szokásokat tisztelni kell. Hiszem már Shakespeare korában is így volt az. A nagy színműíró egyik drámájában mondja, hogy mikor a két Clown sírt ásott Ophéliának, embercsontokat és koponyákat hányt ki a gödörből.

A napokban érkezett ide egy kivándorló, s lelkesen beszél, hogy nem rég a drezdai udvari estélyeken néhány magyar dal kitünő tetszésben részesült. *Witzleben* és *Oszkár* a német novellisták egyike olvasta fel azokat azon gyűjteményből, melyet *Kertbeny* „Album 100 ungarischer Dichter von 1572 bis 1853“ czim alatt bocsátott legközelebb sajtó alá. A tetszés ép olly kitünő volt, mint minőt a *Lind Jenny* salonjaiban felolvasott magyar költemények arattak. A híres *Gutzkow* előszere-tettel olvassa néhány magyar költő műveit, és egy nevezetes utazó felfűdözte, hogy Magyarországnak gazdag eredeti költői irodalma van. Az más utazó volt, ki nem rég azt mondá egy lapban, hogy a „Fóti dal“ szerzéseért „Petőfi“ a fóti uradalmat tiszteletdíjjal kapta *Károlyi* „Györgytől.“ Kis példa hogy lehet hármát fillenteni egy mondatban.

Itt Ausztráliában szokása némelly szerkesztőnek, hogy ha már lapja megtölt, s valamiről még is szeretne említést tenni, ott van egy fenhagyott kis hely, a telegrafi tudósítások rovatában; álljanak tehát itt is még a

Telegrafi tudósítások: — *Chioholm* asszonynak egy szállitmánya érkezett Angliából; negyven leány és nyolcz asszony. Az utóbbiak szolgálatot kaptak a városban; a leányok 24 óra alatt mind férjhez mentek. — *Stoowe* asszony Liverpoolból Glasgowba kapott meghívást; azután Londonba megy, hol a néger rabszolgaság eltörlését sürgető meetingek tartásához készülnek; a gyári rabszolgák boldogok, hogy a meetingben részt vehetnek. ○

Szerkesztői mondanivaló. Azon tisztelt előfizetőinket, kiket a Budapesti viszhang helyett lapjainkkal ígértünk kielégíteni, kénytelenek vagyunk tisztelettel felkérni, miszerint lapjaink April 3-ki XIV. száma elfogyván, addig, míg ezt utánnyomathatjuk, legyenek szivesek elnéző várakozással lenni.

FELELŐS SZERKESZTŐ

TOLNAI GRÓF FESTETITS LEO.

PEST, 1853.

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.

LE MONITEUR DE LA MODE.

Modes d'Alexandrine - Coiffure de P. Courat & Richelieu 70 - Mante de Batton - Robe de la Mme Gogelin
 Toilette de Mme Pignon & du J^{ne} Rousseau n. 23 Dentelles de Cambrai. Profonds de Gelle avec & des V. Augustinats
 Corsage de Mme Roumezon & du Port Mahon & Chocolats de la Coup^e Coloniale Entrepot Genl Place des Victoires &
 Profumerie de la Societe Hygienique & J^{ne} Rousseau n. - Fleurs des Oelles de France. Bijoux en cheveux de
 L'ouvrier et Cie du Coy St. Honoré & Chocolats et Bonbons de la Confiserie Hygienique rue Vivienne 30.

Paris, Rue, Richelieu, 92.

[Szék
den je

1800
1810
1820
D

sé-

DELIBAR

nolt
ék-

gra-
cs.

Magyar Kir. Honvédelmi Min. által engedélyezett
Könyvtárak számára

ERŐSÍTŐ KÖNYVTÁR

Magyar Kir. Honvédelmi Min.

KÖNYVTÁR

Magyar Kir. Honvédelmi Min. által engedélyezett

ERŐSÍTŐ KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁR

A KÖNYVTÁR

Magyar Kir. Honvédelmi Min.

KÖNYVTÁR

ERŐSÍTŐ KÖNYVTÁR

Magyar Kir. Honvédelmi Min.

KÖNYVTÁR

Magyar Kir. Honvédelmi Min. által engedélyezett
Könyvtárak számára

Magyar Kir. Honvédelmi Min. által engedélyezett
Könyvtárak számára

Magyar Kir. Honvédelmi Min. által engedélyezett
Könyvtárak számára

Megjelenek s EMICH GUSZTÁV könyvkereskedésében kaphatók

ERDÉLY ARANYKORA

Regény **JÓKAI MÓR**-tól.

KÉT KÖTET

ára 2 fr. p. p.

Jókai Mór újabb novellái:

HANGOK VIHAR UTÁN

I. II. KÖTET.

Ára 2 fr. p. p.

A KÉTSZARVU EMBER

Regény **JÓKAI MÓR**-tól.

I. KÖTETBEN

ára 1 fr. p. p.

FÉRJ ÉS NŐ

Regény **KEMÉNY ZSIGMON**-tól.

KÉT KÖTETBEN

ára 3 fr. p. p.

Megjelen a „DÉLIBÁB” minden vasárnap két sűrűn nyomott íven, borítókkal, szinpad- és divat-képekkel s egyéb műmellékletekkel.

Előfizetési feltételek:

helyben félévre házhordással	6 fr. — kr. pengőben.
„ évnegyedre „	3 „ — „ „
vidékre postán küldve félévre	7 „ 36 „ „
„ „ „ évnegyedre	3 „ 48 „ „

Előfizethetni Pesten a kiadó- és szerkesztő-hivatalban, granátos- és sarkantyú-utca szegletén, 9. szám; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.

Legújabb, vegyes tartalmú, magyar könyvek

EMICH GUSZTÁV

nemzeti könyvkereskedésében Pesten, (az uri és kigyó-ut
sarkán) s általa minden hiteles könyvárusnál kapható:

A

FEKETE DOMINÓ

REGÉNY.

Irta b. PODMANICZKY FRIGYES

Két kötetben, összesen 331 lap a legcsinosabb kiállítá
ára füzve 2 fr. p. p.

Úti Naplóból

IRTA

B. PODMANICZKY FRIGYES.

Tartalma: Stettin. Svinemünde. Tengeri út. Riga. Reval. Kron
Pétervár. Nevszki Prospect. — Utazás Moszkvában. Moszkva. — Stock
Upsala. Danemora. — A svéd tavak. Trollhättan. Gothaborg. A Sun
Koppenhaga. Hamburg.

Nagy 8-adrétben, igen fényes kiállítással, ára 2 pfrt.

MULATSÁGOS

HÁZI-NAPPTÁJ

1854-re.

Szépirodalmi része: Tompa Mihály, Bernáth Gáspár, Jenevai, Sajó, I
Sándor és Jókai Mórtól.

Az 1854 évre szóló katholik. és protest. naptáron kívül számos közh
czikkel, Magyar- és Erdélyországi vásárokkal s. a. t.

Nagy 8-adrét, közel 140 lap, ára füzve, s az illő bélyeggel ellátva csak 30 kr.

A MEZŐGAZDASÁG NÉPSZERŰ KÉZIKÖNYVE.

A szántóföld-, rét- és szőlőmivelés, gyümölcsfatenyésztés, szarvasmarha-, ló-,
sertés- és méhtenyésztés, jelen fejlődésfoka s előhaladása szerint,

SCHLIPF J. A.

koszoruzott pályamunkája **harmadik**, tetemesen bővített és javított kiadása
nyomán szabadon magyarítá

TÓTHFALUSI MIKLÓS orv. tr.

Harmadik magyar kiadás. (A szövegbe nyomott sok metszvénynyel.)

Nagy 8-adrét 490 lap, füzve ára 3 fr. pp.

A SZERELEM GYERMEKEI.

Regény **SUE JENŐTÖL**, fordította **GERŐ.**

Két kötetben 12-edrétben 370 lap, füzve, ára 2 forint pengő pénzben.

GALLICISMES DIALOGUÉS.

Francia nyelvsajátságok, köz és társaséleti beszélgetésekben, közmondások-
és példabeszédekkel. — a francia nyelv alapos ismeretére törekvők s abban
jártasok használatára.

PESCHIER A. után **FEKETE SOMA.**

Ára füzve 1 frpp.

BIBLIAI TÖRTÉNETEK.

Az ó és új szövetségből és az apostolok cselekedeteiből. Kivonat gyermekek számára,

SCHMIDT KRISTOF

négy kötetnyi bibliai történeteiből, **Farbmann János** által. Fordította

Czuczor Gergely sz. Benedeki rend pannonhegyi tagja.

8-adrét 170 lap. Kemény kötésben ára 30 kr. pengő pénzben.

A KARTHÁUSI.

Regény, írta **B. EÖTVÖS JÓZSEF.**

Két kötetben; harmadik javított kiadás. 12-edrétben összesen 660 lap.

Ára füzve csak 2 fr. pp.

Post, 1953. Emich Gusztáv könyvnyomdájából.

2422/c

DELIBAR

26

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS.

A DÉLIBÁB,

nemzeti színház-lap jövő 1854-ik évi folyamára.

Megjelenend e lap ezentul is szokott alakjában; szépirodalmi tartalommal a leg-
sebb írók közremunkálása mellett, hetenkint egyszer, vasárnap, két sűrűn nyomtatott
n, finom velin papíron rózsaszín borítékkal.

Az első évnegyedben veendik tisztelt előfizetőink **Jókai Mór** legújabb historiai
ményét „a Jancsárok végnapjait.“ a második évnegyedben **Manlius Sinister**
mű drámáját.

Divatképeink a parisi moniteur de la mode remekművei lesznek ezentul
melyeket a farsagon át mentul számosabban iparkodunk bemutatni.

Előfizetési feltételek :

Helyben : egész évre 12 fr.; félévre 6 fr. negyedévre 3 fr. p. p.

Vidékre postai küldéssel, egész évre 15 fr.; félévre 7 fr. 36 kr. negyedévre 3 fr.
kr. p. p.

Jelen boríték alatt minden előfizetési díjak elküldhetők s azokért egyenesen a
rkesztőség maga felelős.

Pesten, 1853. December 4-ikén.

a **DÉLIBÁB** szerkesztő és kiadó-hivatala.

(Szép-utca 1. szám)

ORSZÁGOS

Nagy Naptár.

1854 évre szerkeszté Jókai Mór.

ára:

1 for. 40 kr. pp.

2427/